

Àrea Ciències Socials

Introducció

La matèria de Ciències Socials s'ocupa de l'estudi de la realitat social, especialment en les seues dimensions geogràfica i històrica, des de les quals s'integren altres perspectives que tracten els fenòmens polítics i econòmics. L'aprenentatge en esta matèria pretén desenrotllar la comprensió dels problemes socials que l'alumnat haurà d'afrontar com a ciutadà i aprendre a viure en societat assumint els valors que fonamenten una societat democràtica.

La Geografia permet el coneixement de la distribució, localització i interconnexió dels diversos elements que caracteritzen els llocs i els espais geogràfics de diferent magnitud, de les societats que els habiten i la seua diversitat cultural, de l'ús que fan dels recursos del medi natural i de l'organització del territori. La Geografia contribuïx a comprendre les interaccions entre els fenòmens naturals i les activitats humanes que expliquen les transformacions dels espais i regions. És per això un "pont" cap a les ciències naturals. La Geografia aporta també una sensibilització cap al valor dels paisatges i l'ús i conservació dels recursos ambientals per a aconseguir un desenrotllament sostenible i just. Una altra contribució important és la possibilitat de representar els elements que configuren l'espai geogràfic i les seues interrelacions a través de plànols i mapes que faciliten el raonament sobre els fenòmens geogràfics i la seua problemàtica des de l'àmbit local fins al global.

Per la seua banda, la història contribuïx a crear marcs de pensament que permeten comprendre la dimensió temporal i causal dels fenòmens històrics, construir explicacions que tinguen en compte els motius de les persones, comparar les formes de vida de societats en diferents llocs i èpoques, els seus canvis i continuïtats, la seua diversitat, les relacions entre diferents grups i els desafiaments que van haver d'afrontar. L'aprenentatge històric també fomenta el gust per indagar sobre el passat, plantejar-se preguntes i tractar de respondre-les usant de manera crítica una varietat de fonts per a seleccionar la informació rellevant i interrelacionar-la per a comprendre els fets i processos històrics clau. Així mateix, la història promou la sensibilització cap al patrimoni històric, la diversitat cultural i sobre els temes socials.

Els continguts i els criteris d'avaluació corresponents s'han agrupat en blocs que permeten una identificació dels principals àmbits que componen les Ciències Socials. D'altra banda, és important considerar la complementarietat que hi ha entre els continguts i criteris del mateix curs a l'hora de programar.

En primer lloc, el bloc 1 reuneix un conjunt de continguts que són bàsics i comuns a tots els cursos i han d'estar presents en totes les unitats o seqüències didàctiques. **Alguns d'estos continguts constituïxen una introducció al mètode científic** en les Ciències Socials i prefiguren un marc flexible per a seqüenciar les activitats. **Plantejar-se preguntes i planificar una indagació, obtindre, registrar i organitzar la informació, analitzar-la i interpretar-la i elaborar conclusions i comunicar-les constituïxen accions metodològiques de gran valor per al desenrotllament de l'autonomia intel·lectual de l'alumnat.** Altres continguts es referixen al **desenrotllament d'estratègies que potencien l'aprenentatge cooperatiu**, la gestió de projectes individuals i grupals i l'autoregulació del procés d'aprenentatge. Finalment, altres continguts se centren en els aspectes formatius d'actituds i valors que es promouen des de les Ciències Socials. **Els continguts d'este bloc són transversals** respecte als altres blocs i tenen un caràcter de progrés qualitatiu.

En el bloc 2, “El món en què vivim”, es realitza l’estudi de l’espai geogràfic, des de llocs pròxims fins a regions que tenen una dimensió global. En este bloc s’estudiarà la distribució i localització dels elements que configuren el medi físic i la seua interacció amb l’acció humana que dona lloc a una diversitat de paisatges. Esta interacció es planteja també des de desafiaments que han de superar les societats, com és aconseguir el desenvolupament sostenible, i que requereixen un coneixement dels elements i les seues connexions que configuren l’espai geogràfic en una varietat d’escala. En este bloc es concreten aspectes procedimentals apuntats en el bloc anterior com és l’ús de fonts geogràfiques d’informació, especialment pel que fa a la representació de l’espai geogràfic per mitjà de mapes i plànols.

Els continguts del bloc 3, “Viure en societat”, apunten cap al reconeixement dels distints grups socials, respectant-ne i valorant-ne les diferències, qui en són els integrants, com es distribuïxen en l’espai geogràfic, com organitzen políticament el territori i creen institucions per a governar-se, com es produïxen i repartixen els béns de consum, la vida econòmica dels ciutadans, la capacitat emprenedora dels membres de la societat en els diferents sectors econòmics i l’estudi de l’empresa com a agent dinamitzador de **l’economia a més d’una introducció a l’educació financera.**

Finalment, en el bloc 4, “Les emprentes del temps”, s’estudien els canvis socials, i per a això cal desenvolupar la comprensió de conceptes com el temps històric, les nocions associades a este com successió, duració i simultaneïtat i la seua mesura, representació cronològica i convencionalismes de datació dels fets històrics. Els canvis en el temps, manifestats en els fets i processos històrics, constitueix l’eix sobre el qual s’articula la seqüència didàctica que ha de permetre a l’alumnat elaborar explicacions progressivament més complexes i una interpretació personal del món. Un altre aspecte que es destaca en este bloc és el referit a l’ús d’una varietat de fonts (textos de diversos gèneres, obres d’art, objectes, mapes) i la seua interpretació crítica per a adquirir una certa perspectiva històrica global i de la història d’Espanya que permeta un reconeixement dels aspectes comuns i de la seua diversitat.

Esta matèria es construeix sobre una sèrie d’elements transversals que estan integrats en el desenvolupament de les competències bàsiques. Alguns d’estos elements transversals estan recollits en els mateixos continguts dels blocs com l’educació i seguretat viària i el desenvolupament sostenible.

Cal destacar la seua contribució a la competència social i cívica ja que les Ciències Socials potencien els coneixements, destreses i actituds necessaris per a interpretar fenòmens i problemes socials en contextos cada vegada més complexos, participar en la presa de decisions i abordar els conflictes per a superar els reptes que planteja la convivència de diferents grups socials des del respecte mutu i les conviccions democràtiques

La finalitat última de l’àrea és aconseguir la transmissió i la posada en pràctica de valors que afavorisquen la llibertat personal, la responsabilitat, la ciutadania democràtica, la solidaritat, la tolerància, la igualtat, el respecte i la justícia, així com que ajuden a superar qualsevol tipus de discriminació. Estos coneixements i valors són la base per a la participació ciutadana crítica i responsable en diversos àmbits. Esta participació es basa en el diàleg igualitari i el respecte a les diferències entre grups des del referent dels drets humans.

El coneixement de diverses manifestacions culturals i la seua comprensió en tant que fenòmens socials és una altra de les finalitats de les Ciències Socials. Moltes d’estes manifestacions culturals i artístiques constitueixen fonts per a comprendre les societats històriques i actuals i

conèixer-les és fonamental per a reconèixer l'herència cultural i preservar-la. Des de l'àrea es promouen pràctiques culturals com la visita a museus i monuments o la participació en diverses activitats culturals.

Des d'esta matèria **també es promou el desenvolupament de les competències bàsiques en ciència i tecnologia** per mitjà de la introducció als mètodes del coneixement científic i al coneixement de medi natural i els seus recursos. Això és necessari per a actuar en la protecció del medi ambient i aconseguir un desenvolupament sostenible.

La naturalesa dels aprenentatges d'esta matèria està vinculada al desenvolupament de la competència en comunicació lingüística perquè subratlla la necessitat de comprendre textos continus i discontinus (mapes, taules, gràfiques, infografies) presentats en diferents formats i codis i que requereixen habilitats com extraure informació rellevant, interpretar-la o reflexionar sobre la seua estructura. També requereix l'expressió, a través de diversos tipus de textos, lligada a la comunicació d'idees i conclusions en què l'organització coherent de la informació, la seua adequació a la situació comunicativa o l'ús d'un vocabulari adequat és important.

En este sentit, la competència digital és reforçada en tant que gran part de l'obtenció, registre, interpretació i comunicació del coneixement es fa a través de mitjans digitals, Internet i per mitjà de les TIC. El seu aprofitament en l'aprenentatge requereix el maneig responsable de diverses ferramentes i programes per a obtenir informació, filtrar-la de manera crítica, crear continguts, compartir-los i interactuar en la Xarxa.

Esta matèria ofereix moltes possibilitats per a desenvolupar la competència per a aprendre a aprendre, perquè potencia la reflexió sobre un mateix com a aprenent, sobre les estratègies que més s'ajusten als requeriments de la tasca i al seu grau de destresa. Sobretot des del bloc 1 es tracten aspectes que configuren esta competència com el plantejament de preguntes, fer plànols, obtenir informació i avaluar-la. Així mateix, es promou la confiança en les seues possibilitats i la participació en situacions d'aprenentatge cooperatiu.

Finalment, contribueix a la competència d'iniciativa i esperit d'empresa ja que potencia la seua autonomia progressiva en la presa de decisions i planificació d'actuacions, en la resolució de problemes de temàtica social, i potencia el seu sentit crític i sentit de la responsabilitat.

La selecció dels continguts organitzats en blocs enfocats al desenvolupament de les competències bàsiques, que inclouen els temes transversals, té implicacions metodològiques i en l'avaluació. Així, per a l'aprenentatge de les Ciències Socials cal promoure la participació de l'alumnat a través de la cooperació. El desenvolupament de l'aprenentatge requereix la implicació esmentada en enfocaments metodològics basats en la indagació on s'afavorix la col·laboració, l'elaboració de projectes i la seua avaluació, la diversificació de les estratègies i recursos. Tot això facilitarà l'atenció a la diversitat a l'aula, alhora que dota l'alumne d'una forma general d'actuar per a aprendre seguint una sèrie de passos inspirats en la racionalitat científica.

La naturalesa de les Ciències Socials permet abordar els aprenentatges a partir del plantejament de projectes, la resolució de problemes, l'estudi de casos i les simulacions. També, el component de compromís que implica el desenvolupament de la competència social i cívica anima a orientar els aprenentatges cap a la realització de servicis a la comunitat. Tots estos enfocaments afavorixen un aprenentatge situat i

l'aprofitament de diversos contextos que permeten integrar aprenentatges no formals i la col·laboració amb la comunitat educativa.

Quant a l'avaluació, els criteris representen diverses situacions en què l'alumne ha d'utilitzar de manera integrada i per mitjà de diversos processos cognitius i afectius els seus coneixements, habilitats i actituds i l'ús de diversos recursos en una sèrie de contextos tipus que el docent haurà de seleccionar i concretar a l'aula.

És important destacar que els criteris estan configurats com un referent del progrés d'aprenentatge al llarg de l'etapa i permeten definir i concretar els aprenentatges. Este sentit progressiu comporta una millor atenció a la diversitat alhora que **un enfocament més individualitzador a l'hora d'avaluar**. En este sentit, també cal utilitzar diversos procediments i instruments d'avaluació que s'adeqüen a la naturalesa dels aprenentatges programats.

METODOLOGIA

PRINCIPIS BÀSICS

Necessitat de partir del nivell de desenvolupament de l'alumne: el seu nivell de competència cognitiva i els seus coneixements previs. Cal partir del nivell de desenvolupament de l'alumne, per a fer-ho progressar i ampliar-ho i així aconseguir una individualització de l'ensenyament

El procés d'ensenyament/aprenentatge ha d'assegurar la construcció d'aprenentatges significatius, aprendre a aprendre, com objectiu possibilita els alumnes a la realització d'aprenentatges significatius per si mateixos.

D'alta banda l'adquisició d'estratègies de plantejament d'interrogants, exploració, observació, investigació, descobriment, ajudaran al desenvolupament de la competència social i cívica.

De igual manera cal facilitar activitats que afavorisquen treballs cooperatius i relacions de tipus tutorial, alumne-alumne.

D'aquesta manera les activitats hauran de complir les següents característiques:

- S'ajusten als objectius i continguts seleccionats.
- Milloren les competències bàsiques
- Donen resposta a una seqüència que afavorisca la progressió dels aprenentatges (del més general o simple al més específic o complex);
- Resulten significatives i motivadores per l'alumnat;
- Siguen diversificades i permeten adoptar distints enfocaments o vies en la seua realització
- Presenten distints graus de dificultat per que estén a l'abast de tots
- Faciliten l'adquisició de conceptes, procediments i actituds, així com el tractament de Temes transversals
- Promouen la interacció a l'aula i la implicació dels alumnes;
- Afavorisquen la funcionalitat dels aprenentatges (la seua utilització en altres circumstàncies que el precisen)

- Fomenten l'autonomia en 'aprenentatge i l'autoavaluació.
- Que milloren de la lectura, de l'expressió oral i escrita.

FASES METODOLÒGIQUES

Activitats d'iniciació (orientació, motivació) tractaran de despertar l'atenció i el interès de l'alumnat pels continguts a estudiar.

Per això es recorrerà a:

- Comentaris de notícies de premsa.
- Problemes ecològics, socials... rellevants.
- Formulació de preguntes de xoc.
- Visualització de vídeos

Activitats d'exploració d'idees prèvies tracten d'explorar i explicar els coneixements previs dels alumnes començant la seua modificació quan no serveixen per abordar els problemes plantejats.

- Qüestionaris d'exploració de coneixements previs.
- Debats sobre la vida real.
- Pluja d'idees
- Associació de paraules. Formació de frases.
- Presentar, compartir i valorar els objectius i els criteris d'avaluació de la Unitat
- Elaboració de mapes conceptuals.

Activitats de desenvolupament es refereixen a la contrastació de les hipòtesis. Exigirà en moltes ocasions el disseny i la realització d' experiments o/i d'observacions a vegades fora de l'aula millorant així la competència tecnològica i científica.

Activitats d'assentament de tot el realitzat en les que es poden resoldre exercicis al voltant de principis, teories i conceptes aplicant-les a situacions noves. Aquets exercicis seran d'aplicació directa en els primers cursos per a convertir-se en els superiors d'una forma gradual en problemes més obertes, donant així la possibilitat a l'alumne d'elegir les estratègies de resolució més adequades. Estes activitats desenvoluparan l'adquisició d'estratègies d'exploració, descobriment, planificació i regulació de la pròpia activitat.

En esta fase cal introduir activitats diverses com:

- Exposicions orals i o debats i millorar la competència lingüística.

- Comparació i discriminació d'idees
- Introducció de conceptes
- Realització de comentaris de text
- Disseny i/o realització d'experiències
- Elaboració de diccionaris i glossaris
- Exposicions, explicacions
- Aplicació de les idees a situacions reals
- Resolució d'exercicis, problemes
- Anàlisi de situacions problemàtiques
- Recerca de relacions
- Recerca d'informació. Uso de las TIC
- Realització d'activitats utilitzant medis audiovisuals i/o informàtics

Activitats de recopilació amb la finalitat que l'alumne siga conscient d'on del procés de desenvolupament dels continguts es troba.

- Seran de gran utilitat els mapes conceptuals que s'inclouran en cada unitat didàctica.
- També es pot realitzar un resums o preguntes al voltant de l'après.
- Les simulacions i els estudis de casos es poden fer servir per a recopilar l'après.

Activitats d'avaluació per a conèixer el grau que els alumnes han aconseguit els objectius proposats.

L'avaluació sempre ha de ser formativa i continua, i caldrà utilitzar diversos instruments.

- Participació en debats i postes en comú.
- Revisió dels treballs individuals i en grup.
- Fitxes de seguiment d'algun aspecte a avaluar.
- Revisió de llibretes.
- Qüestionaris i controls.
- Qüestionaris d'autoavaluació.

DIVERSIFICACIÓ

En els casos d'alumnes amb adaptacions, les ensenyaments haurien de ser diferents en alguns aspectes, però no molt diferents ja que es persegueix aconseguir els mateixos objectius educatius treballant bàsicament els mateixos continguts.

Utilitzar diverses metodologies

El millor mètode d'ensenyament per a alumnes amb unes determinades característiques pot no ser-ho per a alumnes amb unes característiques diferents, i a la inversa. Per això és convenient utilitzar una metodologia variada.

Propostes d'activitats diferenciades

Així mateix s'ha de procurar que les activitats es puguin realitzar amb diferents nivells de complexitat per que s'adaptin als diferents nivells de competència dels alumnes.

Quan es tracte d'alumnes que presenten alguna dificultat per a treballar determinats continguts, s'ajustarà el grau de dificultat de l'activitat i els requeriments de la tasca a les seues possibilitats. Això suposa d'una banda, determinar quins dels continguts són fonamentals i quines complementaris o d'ampliació, i d'altra banda tindre un paquet d'activitats suficient per a cada un dels considerats fonamentals amb diferent grau de complexitat.

També hauran de preparar-se activitats per als continguts d'ampliació pels alumnes que puguin avançar més ràpid, o sense ajuda per a profunditzar en els continguts.

Materials didàctics no homogenis.

Els materials didàctics han d'oferir una àmplia varietat d'activitats didàctiques que donen resposta a diferents graus d'aprenentatge, be siga establint en cada unitat didàctica els diferents grups d'activitats, o presentant totes elles ordenades seqüencialment, a mode de banc d'activitats graduades de les que el professor, pugui elegir les més apropiades.

El banc d'activitats graduades, suposa avantatges pels alumnes amb dificultats, i no suposa un inconvenient pels alumnes amb un ritme d'aprenentatge superior, sempre que existisca la possibilitat de recorreguts més ràpids que permeten a estos alumnes anar botant a través de les activitats més significatives.

ORGANITZACIÓ D'ESP AIS I TEMPS

En el que respecta a l'organització de l'espai i el temps els alumnes han de treballar la major part del temps a l'aula.

No es pot descuidar la utilització d'altres espais dins i fora del col·legi. La biblioteca de centre, l'aula d'informàtica, el saló d'actes, l'hort escolar i el pati del col·legi poden servir per a la investigació, l'observació i la manipulació.

D'igual manera les eixides fora del col·legi, també suposaran un espai d'aprenentatge.

El temps de duració de cada sessió no serà inferior a 45 minuts.

AGRUPAMENTS

Els agrupaments a classe seran prioritàriament en grups base d'un màxim de cinc persones i un mínim de tres. Aquests grups es constituïran heterogeniament, intentant que cada grup siga un reflex de l'aula i cada alumne serà responsable d'una tasca en el grup: coordinador, secretari, Intendent i ajudant.

Mentre els grups realitzen les activitats, el professor atindrà els requeriments dels alumnes, passarà pels grups clarificant, l'activitat, fomentant la participació i plantejant nous interrogants que fomenten la discussió pels que consideren l'activitat resolta.

Algunes activitats i tècniques cooperatives a utilitzar son:

- Lectura compartida
- Full giratori
- Llapis al centre
- Jocs de paraules per a paraules clau
- Parada de tres minuts
- Nombres iguals junts
- Cadena de preguntes
- Mapa conceptual en equip
- Grps d'investigació
- La tècnica TAI (Team Assisted Individualization")
- El Trencaclosques La tècnica TGT ("Teams - Games Tournaments")

Al finalitzar, els alumnes avaluaran el funcionament del seu grup.

RECURSOS

Igual que les activitats, els recursos hauran de ser variats i hauran d'utilitzar-se segons els següents criteris

Ser reals perquè estan al col·legi o al nostre abast,

Presentar els temes o conceptes d'un tema d'una manera objectiva, clara i accessible
Proporcionar a l'alumne diversos mitjans d'aprenentatge

Estimular l'interès i la motivació del grup

Acostar la realitat i donar-li significat al après.

Facilitar la comunicació.

Complementar les tècniques didàctiques.

Materials convencionals:

- Impresos (textos): llibres, fotocopies, periòdics, enciclopèdies, documents...
- Taulers didàctics: pissarra, cartells, lamine, mapes..
- Materials manipulatiu: materials diversos de la vida quotidiana o d'us escolar
- Jocs: d'arquitectures, jocs de taula, jocs escolars...
- Materials de laboratori i d'experimentació...

Materials audiovisuals:

- Imatges fixes projectables (fotos): diapositives, fotografies...
- Materials sonors (àudio): CD, programes de ràdio...
- Materials audiovisuals (vídeo): muntatges audiovisuals, pel·lícules, documentals, vídeos, programes de televisió...

Noves tecnologies:

- Pissarra digital interactiva
- Programes informàtics (CD u online) educatius: videojocs, activitats d'aprenentatge, presentacions multimèdia, enciclopèdies, animacions i simulacions interactives...
- Serveis telemàtics: pàgines web, web blogs...

CURS 1r

BLOC 1: CONTINGUTS COMUNS		1r
CONTINGUTS	CRITERIS D'AVUACIÓ	
<p>Iniciació al mètode científic i la seua aplicació a les Ciències Socials: formulació de preguntes, cerca, registre i organització de la informació per mitjà de llistes, imatges i taules, ús de mitjans digitals, identificació de la informació rellevant, elaboració de textos narratius, plànols i croquis</p> <p>Ús acurat i adequat i manteniment dels instruments i els materials utilitzats.</p> <p>Participació cooperativa: escoltar les aportacions alienes i aportar idees pròpies constructives. Ser responsable del treball personal per a aconseguir una meta col·lectiva</p> <p>Esforçar-se. Constància i hàbits de treball. Aplicació d'estratègies d'aprenentatge cooperatiu i per projectes.</p> <p>Imaginar projectes individuals o col·lectius i planificació.</p> <p>Reconeixement del valor dels testimonis orals i objectes i monuments del passat com a fonts d'informació.</p>	<p>BL1.1. Formular preguntes com a mostra de curiositat i amb l'ajuda del docent sobre aspectes del passat familiar que facen referència als canvis dels elements de l'entorn social i ambiental i la seua influència en la vida quotidiana. CSC, CMCT,CAA</p>	<p>1.1.1.Formula preguntes amb ajuda sobre aspectes del seu passat més pròxim.</p> <p>1.1.2.Compara les respostes obtingudes amb l'entorn social en que viu</p>
	<p>BL1.2. Interessar-se per obtenir informació, a partir de pistes suggerides pel professor, de fonts orals, objectes, imatges o a través del mesurament, i registrar-la per mitjà de llistes, imatges o taules i utilitzar mitjans digitals d'emmagatzematge cuidant-ne el bon ús i manteniment. CSC,CMCT,CD,CAA</p>	<p>1.2.1. Obté informació a partir de diverses fonts .</p> <p>1.2.2.Valora la utilització de les TIC en relació a la facilitat per obtenir informació.</p> <p>1.2.3.Reconeix informacions relacionades amb l'àrea mitjançant imatges, gràfics i les TIC.</p>
	<p>BL1.3. Resumir la informació per mitjà d'enumeracions organitzades de fets, llistes i establir connexions entre passat i present i entre les característiques d'uns llocs i altres. CSC, CCLI, CAA</p>	<p>1.3.1.Resumeix la informació obtinguda,amb ajuda.</p> <p>1.3.2.Estableix amb ajuda connexions entre el passat i el present.</p>
	<p>BL1.4. Comunicar per mitjà de senzills textos narratius o croquis, amb l'ajuda d'una planificació prèvia facilitada pel docent, alguns fets del passat familiar o local atenent un criteri cronològic de la successió dels fets narrats. CSC, CCLI, CAA</p>	<p>1.4.1.Utilitza estratègies,amb ajuda per a realitzar treballs de forma individual o col·lectiva.</p> <p>1.4.2.Comunica per mitja de senzills textos alguns fets del passat familiar.</p>
	<p>BL1.5. Mostrar predisposició a desenrotllar activitats amb altres companys compartint els recursos, assumint alguna part de la tasca assignada i escoltant les aportacions dels altres. CSC,CMCT,CAA</p>	<p>1.5.1.Utilitza estratègies per a dur a terme un treball d'equip.</p> <p>1.5.2.Participa en activitats de grup, adoptant un comportament responsable, constructiu i solidari.</p>
	<p>BL1.6. Esforçar-se i mantindre l'atenció mentres realitza una activitat sense abandonar-la quan li costa realitzar-la. CAA, SIEE.</p>	<p>1.6.1.Segueix amb atenció la realització de les activitats.</p>
	<p>BL1.7. Participar en el procés de planificació del desenrotllament d'un producte o una tasca, ordenar amb ajuda els passos que cal seguir i expressar les seues opinions sobre el procés i el resultat. CAA, SIEE.</p>	<p>1.7.1.Mostra actituds de confiança., iniciativa personal, curiositat, interès i creativitat en el procés de l'aprenentatge .</p> <p>1.7.2.Té iniciativa en la presa de decisions</p>
	<p>BL1.8. Mostrar interès pel passat de les persones de l'entorn familiar i local, interessant-se per aspectes de la seua vida quotidiana a través de la recollida de testimonis orals i objectes en desús .CSC</p>	<p>1.8.1.Utilitza les nocions bàsiques de temps.</p> <p>1.8.2.Reconeix el passat a través de l'entorn pròxim i de fonts familiars.</p> <p>1.8.3.Assumeix el comportament que ha de seguir en les visites culturals.</p>

BLOC 2: EL MÓN EN QUÈ VIVIM		1r
CONTINGUTS	CRITERIS D'AVUACIÓ	
<p>Representació de l'espai geogràfic: elements del plànol (colors, línies, icones, títol). Elaboració de croquis per a situar espais quotidians i rutes.</p> <p>Elements del temps meteorològic: temperatura i precipitació. Registre de dades meteorològiques. Ús d'aparells de mesura: termòmetre i pluviòmetre.</p> <p>Estats en què es presenta l'aigua en el medi físic: vapor d'aigua, aigua líquida i gel.</p> <p>Components de la hidrosfera: oceans, mars, rius, glaceres i núvols.</p> <p>Formes del relleu: muntanya, vall, penya-segat i platja. Paisatges de muntanya, plana i costa.</p> <p>Usos de l'aigua en la vida quotidiana i activitats econòmiques. Noció d'escassetat d'aigua. Formulació de conjectures sobre què succeix quan falta l'aigua.</p>	<p>BL2.1. Identificar els elements del sistema solar com a part de l'univers i descriure els moviments de la Terra sobre si mateixa i al voltant del Sol, relacionant-ho amb la successió del dia i la nit i els canvis estacionals a partir de representacions virtuals o simulacions. CSC, CMCT,CAA.</p>	<p>2.1.1. Identifica algunes característiques del Sol.</p> <p>2.1.2. Identifica el dia i la nit, com a produïts per la rotació terrestre i com unitats per a mesurar el temps.</p> <p>2.1.3. Relaciona el moviment de translació amb les estacions.</p>
	<p>BL2.2. Identificar elements de la realitat en plànols referits a espais coneguts i elaborar croquis senzills a partir de la seua memòria perceptiva per a representar espais quotidians com la classe, l'escola o el barri i les rutes quotidianes. CSC, CMCT, CAA.</p>	<p>2.2.1. Estableix recorreguts en un plànol senzill de la seua localitat.</p> <p>2.2.2. Distingeix un trajecte llarg, un curt i un segur.</p>
	<p>BL2.3. Observar i registrar el temps atmosfèric local per mitjà de taules senzilles a partir de les dades obtingudes dels mesuraments amb instruments meteorològics, com el termòmetre i el pluviòmetre, responsabilitzant-se'n de l'ús, i proposar actuacions conseqüents amb la situació meteorològica respecte a la vestimenta i accessoris que és convenient portar. CSC, CMCT,CAA.</p>	<p>2.3.1. Descríu el temps atmosfèric mitjançant sensacions corporals.</p> <p>2.3.2. Observa i registra el temps atmosfèric local.</p> <p>2.3.3. Valora la importància de cuidar l'atmosfera i nomena algunes conseqüències de no fer-ho.</p>
	<p>BL2.4. Identificar algunes de les formes en què l'aigua està present en l'espai geogràfic i els seus diversos estats a partir de les experiències dels alumnes, i reconèixer la importància de l'aigua per a la vida dels sers humans a partir d'exemples dels seus usos habituals. CSC, CMCT, CAA.</p>	<p>2.4.1. Coneix la forma en que pot trobar l'aigua a la natura.</p> <p>2.4.2. Identifica els diversos estats de l'aigua.</p> <p>2.4.3. Identifica oralment els fenòmens meteorològics que es produeixen al seu entorn.</p> <p>2.4.4. Valora l'estalvi de l'aigua</p>
	<p>BL2.5. Classificar diferents paisatges atenent les formes de relleu i la presència o no de formes d'aigua (paisatges de muntanya, de plana o de costa) a partir d'imatges o el treball de camp. CSC, CMCT, CAA.</p>	<p>2.5.1. Classifica oralment distints tipus de paisatge i identifica els seus elements.</p> <p>2.5.2. Elabora informació sobre aspectes del paisatge de la zona utilitzant imatges, dibuixos i fonts orals i/o escrites.</p>
	<p>BL2.6. Reconèixer la importància de l'aigua per a la vida dels sers humans, proposant exemples de la vida quotidiana i formulant conjectures sobre les conseqüències de la seua escassetat. CSC, CMCT, CAA.</p>	<p>2.6.1. Reconeix la necessitat de l'ús sostenible dels recursos naturals.</p> <p>2.6.2. Valora oralment l'aigua com un bé escàs i proposa mesures per a realitzar un consum responsable d'aquesta.</p>

BLOC 3: VIURE EN SOCIETAT		
CONTINGUTS	CRITERIS D'AVALUACIÓ	
<p>Institucions pròximes a l'experiència de l'alumnat: la família, l'escola i l'ajuntament. Noció de drets i deures de la infància. Repartiment equilibrat de les tasques domèstiques.</p> <p>Característiques de la població quant a sexe i edat.</p> <p>Formes d'hàbitat en entorns urbans i rurals. Servicis bàsics per a la població: educatiu culturals, sanitat i servicis socials.</p> <p>Professions i activitats econòmiques de producció de béns i servicis.</p> <p>Evitació d'estereotips sexistes.</p> <p>Utilització de l'etiquetatge per a esbrinar el preu d'un producte de consum habitual i càlcul del cost d'una compra senzilla.</p>	<p>BL3.1 Reconèixer el paper d'algunes institucions com la família, l'escola o l'ajuntament per a atendre les necessitats bàsiques expressades en drets que afecten la infància. CSC.</p>	<p>3.1.1. Identifica les relacions de parentat i discrimina els rols familiars.</p> <p>3.1.2. Identifica els components de la comunitat i respecta les tasques que desenvolupen les persones que hi treballen.</p> <p>3.1.3. Coneix alguna de les funcions de l'ajuntament</p>
	<p>BL3.2 Descriure les característiques demogràfiques (sexe, edat i etnicitat) del seu entorn (companys del col·legi, família i veïns) i identificar tipus de servicis que poden ser requerits per estos grups com escoles per als xiquets o centres per a persones de la tercera edat. CSC.</p>	<p>3.2.1. Descriu oralment, les característiques demogràfiques del seu entorn.</p> <p>3.2.2. Identifica els distints tipus de serveis que poden ser requerits pels distints grups.</p>
	<p>BL3.3 Distingir diferents tipus de llocs segons el nombre d'habitants com edificis d'apartaments urbans, vivendes unifamiliars, adossats, zones suburbanes i rurals a partir d'observacions directes i d'imatges. CSC, CAA.</p>	<p>3.3.1. Reconeix els distints tipus de barris que hi ha dins de la seua localitat.</p> <p>3.3.2. Identifica els distints tipus d'habitatges.</p> <p>3.3.3. Identifica la seua localitat com a poble o ciutat.</p> <p>3.3.4. Coneix algunes normes bàsiques d'educació vial.</p>
	<p>BL3.4 Identificar i descriure exemples de professions indicant què produeixen o quin servici aporten a la comunitat i com han canviat en el temps, i evitar estereotips sexistes en la descripció de les professions. CSC.</p>	<p>3.4.1. Identifica algunes professions explicant el que produeixen.</p> <p>3.4.2. Evita estereotips sexistes a l'hora de descriure professions.</p>
	<p>BL3.5 Identificar el preu en l'etiquetatge d'un producte i calcular el cost d'alguns productes de consum habituals a la llar partint d'un registre elaborat amb la col·laboració de les famílies CSC, CMCT</p>	<p>3.5.1. Identifica el preu d'un producte mirant l'etiquetatge.</p> <p>3.5.2. Elabora un llistat de productes de consum habitual.</p>

BLOC 4: LES EMPREMTES DEL TEMPS**1r**

CONTINGUTS	CRITERIS D'AVUACIÓ	
<p>Formes naturals de mesurar el temps: dia, estacions, any. Noció successió: abans i després, passat i present.</p> <p>Nocions de canvi, causa i conseqüència.</p> <p>Aspectes de la vida social pròxims a l'experiència de l'alumne: vivenda, vestit, mitjans de transport, aliments, costums, professions.</p> <p>Ús com a fonts de textos narratius, imatges, objectes i testimonis orals i escrits.</p>	<p>BL4.1. Descriure una successió de fets en el passat relatius a l'àmbit personal, familiar o local en períodes naturals com la successió de dies, mesos, estacions i anys, utilitzant referències socials i culturals, posant exemples d'aspectes que canvien, indicant els que succeïxen abans o després d'un punt de referència donat i diferenciant entre passat i present.CSC.</p>	<p>4.1.1.Ordena fets rellevants de la seua vida quotidiana utilitzant unitats bàsiques de temps.</p> <p>4.1.2.Coneix els dies de la setmana,els mesos de l'any i els utilitza al calendari com a mesura de temps.</p> <p>4.1.3.Reconeix el passat a través de l'entorn pròxim i de fonts familiars.</p>
	<p>BL4.2. Narrar a partir d'exemples de la vida personal, familiar o local canvis en aspectes significatius pròxims com la vivenda, el vestit, els transports, els aliments, els costums o les professions, utilitzant imatges, mitjans audiovisuals o testimonis orals, i esbossar-ne les raons. CSC.</p>	<p>4.2.1.Investiga i narra fets de la seua història familiar i du a terme una arplegada senzilla de dades per distintes fonts (orals del majors,objectes,fotografies...)</p>
	<p>BL4.3. Registrar informació sobre fets del passat relatius a l'àmbit personal, familiar o local a partir de fonts com narracions, fotografies o objectes pertanyents a persones o institucions de l'entorn local o obtingudes a través de les TIC, testimonis sobre com es vivia en una altra època i que permeten identificar els canvis ocorreguts i allò que no ha canviaCSC,t.CCLI,CD,CAA.,</p>	<p>4.3.1.Ordena cronològicament alguns fets rellevants de la seua vida personal i utilitzant les unitats bàsiques de temps :hora,día,mes i any)</p> <p>4.3.2.Reconeix i identifica esdeveniments del passat i del present i la seua relació amb aspectes històrics propers a la seua experiència.</p>

CURS 2N

BLOC 1: CONTINGUTS COMUNS		2n
CONTINGUTS	CRITERIS D' AVALUACIÓ	
Iniciació al mètode científic i l'aplicació a les Ciències Socials: formulació de preguntes: cerca, registre i organització de la informació procedent de diverses fonts per mitjà de llistes, imatges, taules i mesuraments. Ús de mitjans digitals, elaboració de textos narratius o descriptius per a comunicar les conclusions.	BL1.1. Formular preguntes amb l'ajuda del docent sobre la vida de les persones en el passat, les seues diferències amb les formes de vida actuals i sobre les característiques de distints llocs que els fa singulars. CSC, CMCT, CAA.	1.1.1. Formula preguntes amb ajuda sobre aspectes del seu passat més pròxim. 1.1.2. Compara les respostes obtingudes amb l'entorn social en que viu
Ús acurat i adequat i manteniment dels instruments i els materials utilitzats.	BL1.2. Obtindre informació a partir d'un guió de preguntes elaborades pel grup o classe de fonts escrites, orals, imatges o a través del mesurament amb magnituds estandarditzades i registrar-la per mitjà de textos, imatges, línies de temps o taules i utilitzant mitjans digitals d'emmagatzematge o gravació, fent-ne un bon ús i manteniment. CSC, CMCT, CD, CAA.	1.2.1. Obté informació a partir de diverses fonts . 1.2.2. Valora la utilització de les TIC en relació a la facilitat per obtenir informació. 1.2.3. Reconeix informacions relacionades amb l'àrea mitjançant imatges, gràfics i les TIC.
Ús acurat i adequat i manteniment dels instruments i els materials utilitzats.	BL1.3. Utilitzar llistes, esquemes senzills, línies de temps o imatges per a establir fets rellevants i relacions entre estos per mitjà de la identificació de les idees clau de les fonts utilitzades. CSC, CCLI, CAA.	1.3.1. Resumeix la informació obtinguda, amb ajuda. 1.3.2. Estableix amb ajuda connexions entre el passat i el present.
Ús acurat i adequat i manteniment dels instruments i els materials utilitzats.	BL1.4. Enumerar o narrar, a partir d'una planificació prèvia elaborada col·lectivament en classe, les conclusions d'un procés d'indagació senzill sobre fets socials, recolzant-se en un guió o una presentació elaborada amb un programa informàtic. CSC, CCLI, CAA.	1.4.1. Utilitza estratègies, amb ajuda per a realitzar treballs de forma individual o col·lectiva. 1.4.2. Comunica per mitja de senzills textos alguns fets del passat familiar.
Participació cooperativa en tasques: participar en la planificació, escoltar les aportacions alienes, acceptar altres punts de vista, aportar idees pròpies constructives, reconèixer el treball alié, responsabilitzar-se del treball personal per a aconseguir una meta col·lectiva Aplicació d'estratègies d'aprenentatge cooperatiu. Cerca d'orientació o ajuda quan en necessita.	BL1.5. Mostrar predisposició a desenrotllar activitats amb altres companys compartint els recursos, participant en la planificació, aportant idees constructives, assumint alguna part de la tasca assignada, escoltant les aportacions dels altres i reconeixent-los-les. CSC, CAA, SIEE.	1.5.1. Utilitza estratègies per a dur a terme un treball d'equip. 1.5.2. Participa en activitats de grup, adoptant un comportament responsable, constructiu i solidari.

<p>Esforçar-se. Constància i hàbits de treball.</p>	<p>BL1.6. Seguir les instruccions de les tasques d'aprenentatge amb atenció i constància sense abandonar quan li costa realitzar-les, demanant ajuda si en necessita.CAA, SIEE.</p>	<p>1.6.1.Segueix amb atenció la realització de les activitats.</p>
<p>Imaginar projectes individuals o col·lectius i planificació. Organització d'un projecte amb ajuda guiada</p>	<p>BL1.7. Participar en el procés de planificació del desenvolupament d'un producte o una tasca, ordenar amb ajuda els passos que cal seguir, reconèixer si els han realitzat correctament i expressar les seues opinions sobre el resultat.CAA, SIEE.</p>	<p>1.7.1.Mostra actituds de confiança., iniciativa personal, curiositat, interès i creativitat en el procés de l'aprenentatge . 1.7.2.Té iniciativa en la presa de decisions</p>
<p>Ser respectuosos amb les manifestacions culturals del passat. Noció de desigualtat social</p>	<p>☐ BL1.8. Mostrar interès per conèixer com vivien les persones en el passat, tractant de comprendre els motius de les seues actuacions i reconeixent les situacions personals o socials que reflectixen algun tipus de desigualtat social.CSC.</p>	<p>1.8.1.Utilitza les nocions bàsiques de temps. 1.8.2.Reconeix el passat a través de l'entorn pròxim i de fonts familiars. 1.8.3.Assumeix el comportament que ha de seguir en les visites culturals.</p>

BLOC 2: EL MÓN EN QUÈ VIVIM		2n
CONTINGUTS	CRITERIS D'AVUACIÓ	ESTÀNDARS D'APRENTATGE
<p>Elements dels plànols i mapes: signes convencionals als plànols de llocs pròxims. Escala gràfica. Ús del globus terraqüi</p> <p>Elaboració de plànols senzills per a representar usos del sòl: residencial, esportiu, equipaments, comercial.</p>	<p>BL2.1. Elaborar plànols senzills de llocs pròxims per a situar llocs significatius (l'escola, la seua vivenda, locals comercials, equipaments culturals), on se n'identifique l'ús per mitjà de superfícies pintades o trames (residencial, esportiu, equipaments) i s'incloga una escala gràfica i una llegenda. CSC, C MCT, CAA</p>	<p>Reconeix els elements de plànols i mapes: Signes convencionals i escala gràfica.</p> <p>Elabora plànols senzills de llocs pròxims per a situar llocs significatius, on s'incloga una escala gràfica i una llegenda.</p>
<p>Components de la hidrosfera: oceans, mars, rius, llacs, aigües subterrànies, glaceres. Situar els oceans, principals mars i rius.</p> <p>Tipus de temps: solejat, ennuvolat, plujós, càlid, fred, temperat. Canvi estacional. Registre i representació de dades meteorològiques</p>	<p>BL2.2. Diferenciar els components de la hidrosfera indicant-ne alguna de les característiques a partir d'imatges de paisatges, observacions directes i imatges aèries, i anomenar els oceans i alguns mars i rius importants. CSC, CMCT, CAA.</p>	<p>Diferència i descriu els components de la hidrosfera a partir d'imatges, observacions directes i imatges aèries.</p> <p>Anomena els oceans i alguns mars i rius importants.</p>
<p>Noció de litosfera. Roques i minerals. Continents.</p> <p>Estructures de relleu: serralada, altiplà, plana, golf, cap, fossa marina, dorsal oceànica, península, illa.</p>	<p>BL2.3. Identificar en l'estructura de la Terra la litosfera com a capa externa, els principals tipus de roques i minerals que la componen i situar-hi els continents i les principals unitats de relleu per mitjà d'un globus terraqüi o un planisferi. CSC, CMCT, CAA.</p>	<p>Diferència i escriu els components de la litosfera (roques i minerals).</p> <p>Situa en el globus terraqüi o planisferi els continents i les principals unitats de relleu.</p>
<p>L'accés a l'aigua com a dret bàsic</p>	<p>BL2.4. Reconéixer la importància de la conservació de la hidrosfera per a l'equilibri ambiental i per a la vida dels sers humans a partir d'exemples de fenòmens ambientals, i de situacions socials com la dificultat a l'accés a l'ús de l'aigua per a cobrir les necessitats bàsiques. CSC, CMCT, CAA.</p>	<p>Valora l'ús responsable de l'aigua i proposa hàbits de consum responsable.</p>

BLOC 3: VIURE EN SOCIETAT		2n
CONTINGUTS	CRITERIS D'AVALUACIÓ	ESTÀNDARS D'APRENTATGE
<p>Àmbits de participació ciutadana en entorns pròxims: col·legi, associacions veïnals, culturals i esportives, ajuntament, i comunitat autònoma.</p> <p>Mesures de seguretat passiva: el cinturó de seguretat. Senyals de circulació que indiquen prohibició.</p>	BL3.1. Reconèixer alguns àmbits de participació ciutadana com l'escola, les associacions veïnals, culturals o esportives, els municipis i les comunitats autònomes i les institucions on s'exercix esta participació i les seues funcions. CSC.	Reconeix alguns àmbits de participació ciutadana: escola, associacions culturals, esportives, municipals.
Equipaments bàsics: residencials, educatius, sanitaris i culturals.	BL3.2. Diferenciar segons l'organització territorial algunes de les funcions i activitats que es duen a terme des de les institucions per a atendre les necessitats dels ciutadans com la sanitat, l'educació, els servicis socials i la seguretat. CSC.	Reconeix alguns serveis públics: sanitat, educació, seguretat, serveis socials.
La UE: exemples que afecten a la vida quotidiana: moneda, lliure circulació de persones dins del territori.	BL3.3. Reconèixer els objectius de la UE, els seus països membres i alguns exemples d'actuacions que afecten la vida quotidiana com l'existència d'una moneda comuna o el lliure desplaçament dels ciutadans europeus al territori de la UE. CSC.	Reconeix algunes característiques de la UE: moneda única, lliure circulació de persones.
Noció de medi urbà i rural.	BL3.4. Diferenciar entre àrees urbanes i rurals de diversos països segons el nombre d'habitants i la seua dimensió i com això afecta la vida de les persones en tant que accés a equipaments bàsics CSC..	Explica les diferències entre medi urbà i rural i en què mesura afecten a la vida de les persones.
Immigració	BL3.5. Descriure alguns canvis locals que pot provocar l'arribada d'immigrants a un lloc com la demanda de vivenda i servicis bàsics, com les escoles o ambulatoris, o la creació de comerços o restaurants. CSC.	Descriu alguns canvis locals que comporta l'arribada d'immigrants.
Nocions econòmiques bàsiques: producció, consum i mercat.	BL3.6. Representar en un mapa la procedència d'alguns productes de la vida quotidiana (aliments, roba, electrodomèstics) i classificar-los segons el grau de proximitat al lloc de consum. CSC.	Localitza en un mapa la procedència d'alguns productes de la vida quotidiana i valora la llunyania o proximitat al lloc de consum.
Tipus d'empreses: productores de béns de consum i de servicis. Sectors econòmics.	BL3.7. Classificar d'acord amb el sector econòmic a què pertanyen diferents empreses que produïsquen béns d'ús quotidià o proporcionen servicis. CSC.	Reconeix els principals sectors econòmics i la seua relació amb els béns de consum.
Noció de diners i circulació monetària, estalvi, compte bancari, moneda i targeta de crèdit. Càlcul de despeses i ingressos en l'economia domèstica.	BL3.8. Esbrinar com obtenen les famílies els diners i com circulen, fent referència a activitats com rebre un salari, guardar este ingrés en un compte d'estalvis en un banc o gastar-lo pagant bé en metàl·lic o amb targeta de crèdit l'adquisició de béns i servicis habituals com menjar, la roba, el telèfon, la gasolina, material escolar o assistir a activitats lúdiques o culturals. CSC	<p>Adquireix la noció de diners i la possibilitat de tindre-ho en metàl·lic o en compte bancari.</p> <p>Coneix la utilització de les targetes de crèdit i la relació amb el compte bancari.</p> <p>És conscient de l'existència d'ingressos i despeses a casa.</p>

BLOC 4: LES EMPREMTES DEL TEMPS		2n
CONTINGUTS	CRITERIS D'AVALUACIÓ	ESTÀNDARS D'APRENTATGE
<p>Representació del temps per mitjà de línies cronològiques. Formes convencionals de mesurar el temps: les grans edats de la història.</p> <p>Noció de simultaneïtat, canvi i continuïtat.</p> <p>Nocions de causa, conseqüència, empatia.</p>	<p>BL4.1. Ordenar cronològicament per mitjà d'una línia de temps senzilla diversos fets del passat o esdeveniments relatius a la vida de persones significatives de la història com artistes, científics o governants. utilitzant com a marc temporal les edats de la història i els segles, identificant fets simultanis, canvis i continuïtats.CSC</p>	<p>Representa, mitjançant línies de temps, diversos fets del passat o esdeveniments relatius a la vida de persones significatives.</p> <p>Identifica, utilitzant línies del temps, fets simultanis i continus, raonant algunes de les causes i de les conseqüències d'un fet.</p>
<p>Aspectes socials significatius del passat de l'entorn local o global.</p> <p>Biografies de personatges rellevants per la seua aportació al desenrotllament humà.</p>	<p>BL4.2. Reconèixer distintes formes de vida en la història a través de l'estudi de fets significatius o la vida de personatges que representen algun aspecte rellevant de l'activitat humana, plantejant-se per què succeeixen els fets, les seues conseqüències o per què les persones actuen d'una determinada manera en un moment donat a partir de textos narratius, imatges, mitjans audiovisuals o visites a museus. CSC</p>	<p>Reconeix distintes formes de vida en la història a través de l'estudi d'algun personatge local o d'algunes restes representatives de la localitat mitjançant imatges, medis audiovisuals o visites a museus.</p>
<p>Ús com a fonts de textos narratius, imatges, objectes, edificis històrics i altres fonts basades en recursos digitals.</p> <p>Diferenciació entre narracions de llegendes o mites i la història</p>	<p>BL4.3. Informar sobre l'ús d'alguns objectes o edificis del passat o muntatges museístics per a entendre com es vivia en l'època en què van ser construïts, i completar este coneixement amb altres fonts basades en recursos digitals com fotografies o documents audiovisuals i narracions, distingint la realitat de la llegenda i iniciant-ne una senzilla classificació en fonts primàries i secundàries. CSC</p>	<p>Utilitza textos narratius, imatges, objectes, edificis històrics i altres fonts per a conèixer les formes de vida quotidiana en altres èpoques.</p> <p>Diferencia entre història real i la ficció d'alguns relats.</p>

Curs 3r

BLOC 1: CONTINGUTS COMUNS		3r
CONTINGUTS	CRITERIS D'AVUACIÓ	ESTÀNDARS D'APRENTATGE
<p>Iniciació al mètode científic i la seua aplicació a les Ciències Socials: formulació de preguntes, cerca, registre i organització de la informació procedent de diverses fonts per mitjà de llistes, imatges, taules i mesuraments. Ús de mitjans digitals, elaborar textos expositius o descriptius.</p> <p>Ús acurat i adequat i manteniment dels instruments i els materials utilitzats.</p> <p>Participació cooperativa en tasques: ser responsable del benestar del grup, participar en la planificació, escoltar les aportacions alienes, acceptar altres punts de vista, assumir diversos rols, aportar idees pròpies constructives, reconèixer el treball alié, responsabilitzar-se del treball personal per a aconseguir una meta col·lectiva.</p> <p>Esforçar-se, força de voluntat. Constància i hàbits de treball. Adaptar-se als canvis. Resiliència: superació d'obstacles i fracassos. Aplicació d'estratègies d'aprenentatge cooperatiu. Cerca d'orientació o ajuda quan en necessita.</p> <p>Planificació de projectes individuals o col·lectius.</p> <p>Organització d'un projecte. Avaluació del projecte i el producte amb ajuda del professorat.</p> <p>Noció de desigualtat social</p> <p>Reconeixement de les contribucions materials que van fer els grups del passat a la nostra cultura.</p>	<p>BL1.1. Plantejar preguntes i organitzar-les amb l'ajuda de professor en un pla o guió que puguin ser verificades per mitjà de l'ús de diferents fonts d'informació i proposar normes bàsiques de comportament durant les visites a llocs públics utilitzats com a fonts.CSC, CMCT, CAA.</p>	<p>1.1.1.Planteja preguntes amb ajuda ,per a poder ser verificades per distintes fonts.</p> <p>1.1.2.Proposa normes de comportament durant les visites a llocs públics.</p>
	<p>BL1.2. Obtindre informació de fonts escrites, imatges, obres d'art, observació de paisatges o visites a museus per a respondre qüestions prèvies i registrar esta informació per mitjà de textos, imatges, línies de temps o esquemes, utilitzant mitjans digitals d'emmagatzematge o gravació.CSC, CMCT, CD, CAA.</p>	<p>1.2.1.. Usa les TIC per buscar,obtindre i tractar informació bàsica.</p> <p>1.2.2.Utilitza amb ajuda,les tecnologies de la informació i comunicació per a elaborar treballs i emmagatzemar-los</p>
	<p>BL1.3. Utilitzar esquemes, gràfiques, mapes o mitjans digitals per a representar la informació rellevant d'un fet o la seua evolució i destacar-ne la relació amb altres fets.CSC, CCLI, CAA.</p>	<p>1.3.1.Utilitza estratègies per representar la informació rellevant d'un fet.</p> <p>1.3.2.Reconeix informacions relacionades amb l'àrea mitjançant esquemes, gràfiques resums i les TIC.</p>
	<p>BL1.4. Donar compte oralment dels passos seguits en un procés d'indagació senzill i redactar, després d'una planificació col·lectiva, les conclusions seguint un orde temàtic CSC, CCLI, CAA.</p>	<p>1.4.1.Utilitza adequadament el vocabulari bàsic adquirit per a elaborar treballs amb la terminologia apropiada.</p> <p>1.4.2.Redacta les conclusions d'un treball seguint un ordre temàtic.</p>
	<p>BL1.5. Mostrar confiança en els altres companys per a desenrotllar activitats conjuntes, participant en la planificació, aportant idees constructives, escoltant les dels altres, assumint la variació de rols que pot exercir i reconeixent la contribució personal i dels altres membres del grup a l'èxit de metes comunes. CSC CAA, SIEE.</p>	<p>1.5.1.Participa en activitats de grup adoptant un comportament responsable,constructiu i solidari i respecta els principis bàsics de convivència.</p> <p>1.5.2.Dessenvolupa actituds de cooperació i treball en equip valorant les idees dels altres.</p>
	<p>BL6. Seguir les instruccions de les tasques d'aprenentatge amb atenció i constància, adaptant-se als canvis sense desanimar-se davant de les dificultats, demanant ajuda si en necessita. CAA, SIEE</p>	<p>1.6.1.Segueix les instruccions de les tasques d'aprenentatge amb atenció i demanant ajuda si ho necessita.</p>
	<p>BL1.7. Planificar la realització d'un producte o una tasca, proposant un pla ordenat d'accions, i avaluar el procés i la qualitat del resultat amb les orientacions del professorat.</p> <p>CAA, SIEE</p>	<p>1.7.1.Busca,selecciona i organitza informació d'una tasca concreta, obtenint conclusions i ho avalua amb ajuda del professor.</p>
	<p>BL1.8. Seleccionar alguns fets significatius de la història per la seua contribució al desenrotllament humà o que mostren la diversitat humana, i contrastar-los amb situacions de desigualtat social del passat.CSC.</p>	<p>1.8.1.Valora la importància d'una convivència pacífica i tolerant entre els diferents grups humans mitjançant la base del drets humans i els valors democràtics.</p>

BLOC 2: EL MÓN EN QUÈ VIVIM**3r**

CONTINGUTS	CRITERIS D'AVUACIÓ	ESTÀNDARS D'APRENTATGE
<p>Noció de mapa, plànol i globus com a representacions de la superfície terrestre i de fets geogràfics. Línies imaginàries: paral·lels, meridians, equador, pols. Ús dels punts cardinals per a orientar-se..</p> <p>Ús de mapes per a situar fets geogràfics i llocs.</p> <p>Interpretació de mapes de temps senzills per a fer una previsió per a un lloc donat.</p> <p>Regularitats i canvis meteorològics</p> <p>Cicle de l'aigua.</p>	<p>BL2.1. Utilitzar algunes característiques dels globus terraqüis, atlas, mapes i plànols com l'equador, els meridians i paral·lels, l'escala gràfica, la llegenda amb els signes convencionals, sistemes senzills de coordenades (alfanumèrics) o l'índex, per a localitzar els oceans, els principals rius, les unitats de relleu, països i ciutats, per a orientar-se i calcular distàncies entre dos llocs.CSC, CMCT, CAA</p>	<p>2.1.1.Comprén la diferència entre globus terraqüi i mapa.</p> <p>2.1.2.Localitza continents i oceans en globus i planisferis.</p> <p>2.1.3.Identifica símbols convencionals i interpreta llegendes de plànols senzills.</p> <p>2.1.4.Localitza els punts cardinals, els pols, l'equador i els hemisferis en globus terraqüis i planisferis.</p>
<p>Noció d'equilibri ambiental</p> <p>Conseqüències de les sequeres i les inundacions per a la vida dels sers humans.</p> <p>Formes del relleu: muntanya, vall, penya-segat i platja. Dorsals oceàniques i fosses marines.</p> <p>Transformacions humanes del medi: preses i embassaments, ports, abancalaments.</p>	<p>BL2.2. Descriure el temps atmosfèric local a partir dels registres d'alguns dels seus components i de senzills mapes del temps i comparar-lo amb el temps que fa en altres llocs, tractant d'establir algunes regularitats i similituds d'acord amb el grau de proximitat .CSC, CMCT, CAA.</p>	<p>2.2.1.Identifica els distints aparells de mesura que s'utilitza per a recollir dades atmosfèriques .</p> <p>2.2.2.Compara el temps atmosfèric local, amb el que fa en altres llocs.</p>
<p>Factors de la distribució de la població: proximitat al mar o grans rius i altitud. Densitat de població.</p>	<p>BL2.3. Identificar el paper que exercix l'evaporació i condensació en el cicle de l'aigua per a entendre la hidrosfera com un conjunt de parts interdependents i posar algun exemple d'esta interdependència rellevant per a les activitats humanes o processos naturals i la seua relació amb l'equilibri ambiental.CSC, CMCT, CAA.</p>	<p>2.3.1.Descriu els canvis d'estat de l'aigua i les seues causes.</p> <p>2.3.2.Identifica la calor i el fred com a causa del canvis d'estat.</p> <p>2.3.3.Descriu situacions naturals i artificials en les que l'aigua canvia d'estat.</p> <p>2.3.4.Explica de forma guiada,la influència que la presència de l'aigua té al paisatge.</p> <p>2.3.5.Valora l'ús sostenible dels recursos naturals</p>
	<p>BL2.4. Comparar diversos paisatges per a explicar l'acció humana en la modificació del relleu interior i costaner o del curs dels rius i com els sers humans s'han adaptat a les característiques ambientals d'un lloc.</p> <p>CSC, CMCT, CAA</p>	<p>2.4.1.Descriu les característiques més importants del paisatge pròxim.</p> <p>2.4.2.Identifica distints tipus de paisatge</p> <p>2.4.3.Enumera les modificacions que pateixen els paisatges,tant per causes naturals com per l'acció humana.</p>
	<p>BL2.5. Distingir diferents unitats de relleu continental i hidrografia i relacionar-ho amb la distribució de la població a escala regional i global per mitjà de l'ús de mapes de diferent escala.CSC, CMCT, CAA.</p>	<p>2.5.1.Distingueix diferents unitats de relleu i hidrografia.</p> <p>2.5.2.Relaciona el relleu i la hidrografia amb la distribució de la població.</p>

BLOC 3: VIURE EN SOCIETAT		3r
CONTINGUTS	CRITERIS D'AVALUACIÓ	ESTÀNDARS D'APRENTATGE
<p>Creixement natural. Factors de la natalitat i la mortalitat.</p> <p>Moviments migratoris. Emigrant i immigrant</p> <p>Nocions econòmiques: producció, consum, mercat, distribució i comercialització. Mitjans de transport. Exportació i importació.</p> <p>Empreses d'extracció de matèries primeres, de distribució i comercialització.</p> <p>Estratègies per a millorar la gestió de gastos i ingressos en l'àmbit personal i domèstic. Càlcul de l'estalvi necessari per a afrontar gastos futurs.</p>	<p>BL3.1. Descriure el creixement de la població i com es representa gràficament i identificar alguns dels factors que afecten este creixement, especialment els avanços en el camp de la higiene i la medicina. CSC.</p>	<p>3.1.1.Coneix el significat de "creixement de població".</p> <p>3.1.2. Identifica alguns dels factors que influeixen en el creixement.</p>
	<p>BL3.2. Descriure i identificar les regions del món a escala continental on es concentra la població, per mitjà de l'ús de mapes temàtics i fotografies obtingudes per satèl·lit. CSC.</p>	<p>3.2.1. Descriu on es concentra la població utilitzant distintes fonts (fotografies, mapes..)</p>
	<p>BL3.3. Analitzar les causes per les quals les persones emigren a partir de casos concrets pròxims a l'entorn de l'alumne i d'altres llocs. CSC.</p>	<p>3.3.1. Reconeix algunes de les causes que fan que les persones emigren.</p> <p>3.3.2.Distingueix el moviment migratori: immigrant del emigrant.</p>
	<p>BL3.4. Situar i identificar alguns productes que són obtinguts i/o elaborats en el territori valencià i els que són consumits en altres llocs, i els que han sigut produïts en altres llocs i consumits a la Comunitat Valenciana, i inferir els mitjans de transport que s'han pogut utilitzar per a importar-los o exportar-los. CSC.</p>	<p>3.4.1.Identifica diferents productes elaborats i els relaciona amb la seua procedència.</p> <p>3.4.2.Reconeix els distints tipus de mitjans de transport que hi ha.</p>
	<p>BL3.5. Classificar les empreses segons el tipus d'activitat que exercisquen en el procés econòmic des de l'obtenció o extracció de les matèries primeres fins a la distribució i comercialització de productes de consum habitual. CSC.</p>	<p>3.5.1. Nomena professions relacionades amb l'obtenció de productes</p> <p>3.5.2.Coneix i classifica empreses segons el tipus d'activitat que exerceixen.</p>
	<p>BL3.6. Reconèixer la importància de gestionar bé els diners que maneja (per exemple, la paga) o els de la família utilitzant estratègies com la planificació del que es gastarà tenint en compte els diners disponibles o calcular quant necessita estalviar per a un gasto futur. CSC, SIEE.</p>	<p>3.6.1.Coneix la importància de no malgastar els diners, utilitzant estratègies com la planificació de les despeses.</p>

BLOC 4: LES EMPREMTES DEL TEMPS**3r**

CONTINGUTS	CRITERIS D'AVUACIÓ	ESTÀNDARS D'APRENTATGE
<p>Ordenació d'objectes i representació de fets en el temps. Formes convencionals de mesurar el temps: C., d. C., AEC (abans de l'era comuna) i EC o a. n. e. (abans de la nostra era), grans edats de la història i els mil·lennis o segles que comprenen.</p> <p>Nocions de canvi i continuïtat, causa, conseqüència, evidència i interpretació històrica.</p> <p>Fets i processos històrics: la creació de ciutats i la seua evolució en la història, els mitjans de transport i l'expansió europea, la industrialització i les formes d'organitzar el treball.</p> <p>Ús com a fonts de textos narratius, imatges, objectes, obres d'art, edificis històrics i altres fonts basades en recursos digitals. Classificació de fonts.</p>	<p>BL4.1. Elaborar línies de temps per a representar fets històrics significatius de la història d'Espanya i del món, ordenar objectes o imatges relatius a la vida quotidiana o objectes artístics que reflectisquen esdeveniments o canvis que van afectar la vida de les persones utilitzant datacions convencionals (com a. C., d. C, a. n. e., AEC o EC), segle o les grans etapes que dividixen la història. CSC.</p>	<p>4.1.1. Explica que es la història.</p> <p>4.1.2. Ordena cronològicament esdeveniments històrics en línies de temps i traça línies senzilles.</p> <p>4.1.3. Identifica la idea d'edats de la història i les associa a fets que marquen els inicis i els finals.</p>
	<p>BL4.2. Identificar alguns processos o fets històrics significatius de la història d'Espanya i del món i formular algunes causes i conseqüències dels canvis, plantejant-se les raons de les actuacions humanes, observant algunes similituds i diferències. CSC.</p>	<p>4.2.1. Anomena les edats i les ordena cronològicament.</p> <p>4.2.2. Descriu les característiques de la prehistòria i de l'edat antiga en Espanya.</p> <p>4.2.3. Descriu esdeveniments associats al passat, present i futur.</p>
	<p>BL4.3. Plantejar-se preguntes i formular respostes a partir de la interpretació de diverses fonts com textos narratius, imatges, obres d'art, objectes antics o altres recursos de caràcter digital, ampliant la classificació i reconeixent que la lectura de diverses fonts pot originar més d'una interpretació sobre un fet històric. CSC, CCLI, CD, CAA.</p>	<p>4.3.1. Descriu fonts de la història.</p> <p>4.3.2. Mostra curiositat per conèixer estils de la vida del passat.</p> <p>4.3.3. Valora i respecta el patrimoni natural, històric i artístic.</p> <p>4.3.4. Valora l'herència cultural com a riquesa compartida que cal conèixer, preservar i cuidar</p>

CURS 4T

BLOC 1: CONTINGUTS COMUNS		4t
CONTINGUTS	CRITERIS D'AVUACIÓ	ESTÀNDARS D'APRENTATGE
<p>Iniciació al mètode científic i la seua aplicació a les Ciències Socials: formulació de conjetures, planificació de la indagació, cerca, registre i organització de la informació procedent de diverses fonts primàries i secundàries, ús de mitjans digitals per a facilitar l'anàlisi de dades, consideració del significat dels fets, elaboració de textos expositius per a donar compte de les conclusions i les estratègies utilitzades per a arribar a estes.</p>	<p>BL1.1. Formular conjetures o suggerir deduccions senzilles a partir d'esquemes proporcionats pel docent sobre els canvis socials i geogràfics que ajuden a planificar la cerca d'informació en determinades fonts. CSC, CMCT, CAA.</p>	<p>1.1.1.-S'inicia en el mètode científic de les Ciències Socials: formula conjetures, planifica la indagació, cerca, registra i organitza la informació de diverses fonts.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Recollida d'informació sobre fets de diverses fonts. • Contrastació de dades de diferents fonts • Lectura de textos propis de la temàtica a investigar. Iniciació a l'activitat científica. • Us de diferents fonts d'informació, diversos materials, així com les TIC, complint les mesures necessàries de protecció i seguretat • Localització i tractament de la informació de manera responsable per mitja de ferramentes de busca i visualització digital en dispositius TIC. 	<p>BL1.2. Obtindre informació de fonts primàries i secundàries de diferent naturalesa (textos, mapes, gràfics, obres d'art) per diversos mitjans com l'observació directa o Internet i registrar-la per mitjà de mitjans digitals i diversos procediments: resum, esquema, taula, imatges. CSC, CMCT, CD, CAA.</p>	<p>1.2.1.-Cerca informació de diferents fonts primàries i secundàries, per observació directa o mitjançant internet.</p> <p>1.2.2.-Registra la informació utilitzant diferents procediments: resum, esquema, imatges, taules..</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Us d'esquemes, gràfiques, mapes 	<p>BL1.3. Utilitzar esquemes, gràfiques i mapes per a representar la informació rellevant d'un fet o la seua evolució i destacar-ne la relació amb un altre fet o el seu significat en un determinat context històric o geogràfic. CSC, CD, CCLI, CAA.</p>	<p>1.3.1.-Organitza la informació, per mitjà d'esquemes lògics, resums, gràfics i mapes conceptuals o ferramentes senzilles d'edició i presentació de continguts digitals.</p> <p>1.3.2.- Utilitza la informació organitzada per a memoritzar els coneixements de forma comprensiva</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Organització i representació del text de forma creativa utilitzant instruments d'edició de continguts digitals que permeten incloure formats de caràcter i manipulació bàsica d'imatges. Emmagatzematge de la informació digital utilitzant aplicacions de gestió de la informació seguint un esquema de classificació senzill. Respecte per les llicències d'ús, modificació i distribució de continguts reutilitzats generats per altres. • Exposició d'idees i opinions per mitja de les ferramentes de comunicació mes comunes en dispositius de les TIC. 	<p>BL1.4. Planificar i realitzar una exposició ordenada i amb el suport de les TIC de les conclusions de l'estudi d'un tema fent referència a les estratègies seguides per a arribar a estes, donar raons de per què s'han triat i mostrar la seua confiança en el seu ús .CSC CCLI, CD, CAA.</p>	<p>1.4.1. Utilitza, de manera adequada, el vocabulari corresponent a cadascun dels blocs de continguts.</p> <p>1.4.2. Exposa oralment de forma clara i ordenada continguts relacionats amb l'àrea manifestant la compressió de textos orals i/o escrits.</p> <p>1.4.3. Usa de forma autònoma el tractament de textos (ajust de pàgina, inserció d'il·lustracions o notes, etc.)</p> <p>1.4.4. Fa un ús adequat de les tecnologies de la informació i la comunicació com a recurs d'oci.</p> <p>1.4.5. Coneix i utilitza les mesures de protecció i seguretat personal que ha d'utilitzar en l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació.</p> <p>1.4.6. Presenta els treballs de manera ordenada, clara i neta, en suport paper i digital.</p>

<p>Enviament i recepció de continguts digitals per mitja de ferramentes comunes en dispositius de les TIC que ho permeten amb l'objecte de compartir informació.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exposició oral de conclusions d'una experiència. • Us de vocabulari específic. 		
<p>Participació cooperativa en tasques: participació en la planificació, escoltar les aportacions alienes, acceptar altres punts de vista, assumir diversos rols, aportar idees pròpies constructives, portar a terme estratègies per a resoldre conflictes a través del diàleg, reconèixer el treball alié, ser responsable del treball personal per a aconseguir una meta col·lectiva</p>	<p>BL1.5. Mostrar confiança en els altres companys per a desenrotllar activitats conjuntes participant en la planificació, aportant idees constructives, escoltant les dels altres, animant la participació i l'esforç de cada un per a aconseguir objectius comuns, reconeixent les seues aportacions i dialogant per a superar discrepàncies. CSC, CAA, SIEE.</p>	<p>1.5.1.- Participa en la planificació de metes comunes i en la presa de decisions raonades fent propostes valuoses quan actua en equips de treball.</p> <p>1.5.2.- Es responsabilitza del seu rol i la seua tasca, reconeix el treball alié i anima als altres membres del grup.</p> <p>1.5.3.- Utilitza estratègies per realitzar treballs en equip, mostrant habilitats per a la resolució pacífica de conflictes i discrepàncies.</p>
<p>Esforçar-se, força de voluntat. Constància i hàbits de treball. Capacitat de concentració. Adaptar-se als canvis. Resiliència: superació d'obstacles i fracassos. Aplicació d'estratègies d'aprenentatge cooperatiu i per projectes. Cerca d'orientació o ajuda quan en necessita de manera precisa.</p>	<p>BL1.6. Seguir instruccions de tasques d'aprenentatge mantenint l'atenció mentre les realitza adaptant-se als canvis sense desanimar-se davant de les dificultats, demanant ajuda si en necessita. CAA, SIEE.</p>	<p>1.6.1.- Manifesta autonomia a la planificació i execució d'accions i tasques i té iniciativa en la presa de decisions.</p> <p>1.6.2.- Interpreta les demandes de les tasques d'aprenentatge.</p> <p>1.6.3.- Manté la concentració mentre realitza les tasques d'aprenentatge.</p> <p>1.6.4.- Mostra perseverança i flexibilitat davant dels reptes i dificultats, s'esforça i manté la calma i la motivació mentre realitza les tasques d'aprenentatge.</p> <p>1.6.5.- Intenta resoldre els dubtes que sorgeixen mentre realitza una tasca d'aprenentatge pels seus propis mitjans fent-se preguntes i buscant ajuda si la necessita.</p>
<p>Planificació i organització de projectes individuals o col·lectius. Organitzar i gestionar un projecte. Seleccionar la informació tècnica i els materials. Avaluat el projecte i el producte amb ajuda de guies. Millorar el producte i el procés després de l'avaluació.</p>	<p>BL1.7. Planificar la realització d'un producte o una tasca proposant un pla ordenat d'accions, seleccionar els materials i avaluar el procés i la qualitat del resultat amb ajuda de guies per a l'observació. CAA, SIEE.</p>	<p>1.7.1. Realitza un projecte, treballant de forma individual o en equip i presenta un informe, utilitzant suport paper i/o digital, recollint informació de diferents fonts (directes, llibres, Internet), amb diferents mitjans i comunicant de forma oral l'experiència realitzada, recolzant-se en imatges i textos escrits.</p>
<p>Noció de desigualtat social i conflicte.</p> <p>Reconeixement de les contribucions culturals i materials que van fer els grups del passat a la nostra cultura.</p>	<p>BL1.8. Mostrar empatia i comprendre les formes de vida i actuació en la prehistòria i l'antiguitat posant-ne en valor els èxits que van contribuir al progrés humà i la diversitat cultural que formen part del nostre patrimoni, i qüestionar les situacions en què determinats grups patien les conseqüències de les desigualtats socials. CSC.</p>	<p>1.8.1. Reconeix les contribucions culturals i materials que van fer els grups del passat a la nostra cultura.</p>

BLOC 2: EL MÓN EN QUÈ VIVIM		4t
CONTINGUTS	CRITERIS D'AVUACIÓ	ESTÀNDARS D'APRENTATGE
La representació de l'espai geogràfic: projeccions cartogràfiques. Escala del mapa.	BL2.1. Reconèixer les distorsions que té tot mapa en tractar de representar l'esfericitat de la Terra i com això condiona la nostra visió esbiaixada del món. CSC, CMCT, CAA.	2.1.1.Reconeix les diferents formes de representar la terra, globus terraquí, planisferis i es conscient de les distorsions que comporta la seua representació.
Variables meteorològiques: temperatura, precipitació, nuvolositat, insolació i vent. Ús de mapes de temps per a fer previsions.	BL2.2. Utilitzar diverses variables meteorològiques per a descriure el temps local i d'altres llocs per mitjà de l'ús de mapes de temps o la lectura de la informació meteorològica de la premsa o d'espais televisius dedicats a la predicció meteorològica, tractant d'establir alguna connexió entre el tipus de temps i la regió climàtica on es dona CSC, CMCT, CAA..	2.2.1. Defineix algunes variables meteorològiques: temperatura, precipitació, nuvolositat, vent. 2.2.2. Descriu el temps meteorològic d'un lloc utilitzant les variables temperatura, vent, precipitacions... 2.2.3.Utilitza mapes del temps.
Factors del clima: latitud, altitud, continentalitat. Interpretació d'imatges de paisatges. Diferenciar temps i clima.	BL2.3. Descriure la distribució de les grans zones climàtiques a escala planetària i regional, fent referència al paper que exercixen els diversos factors del clima amb l'ajuda de mapes de diversa escala i utilitzant de manera adequada el terme <i>clima</i> , diferenciant-lo de <i>temps</i> . CSC, CMCT, CAA.	2.3.1. Defineix els factors climàtics d'altitud, latitud i continentalitat. 2.3.2. Localitza en el globus terraquí les grans zones climàtiques i explica com influeixen els diferents factors. 2.3.3.-Diferència clima de temps.
Situació de les grans regions climàtiques: càlides, temperades i fredes. Biomes: deserts, selves tropicals, sabana, boscos temperats, estepa, tundra, i taigà.	BL2.4. Relacionar la distribució de les grans zones climàtiques a escala planetària amb la distribució dels principals biomes, identificant-ne els principals trets paisatgístics i posant-los en relació amb alguns dels elements del clima que en determinen les característiques. CSC, CMCT, CAA.	2.4.1.-Relaciona les grans regions climàtiques: càlides, temperades i fredes; amb els principals biomes: deserts, selves, sabana, boscos temperats, estepa, tundra i taigà.
Situació de les principals conques hidrogràfiques a la península Ibèrica. Trams d'un riu: capçalera, curs mitjà i desembocadura. Característiques dels trams d'un riu: cabal i pendent	BL2.5. Reconèixer i anomenar en un mapa físic la distribució de les masses d'aigua de la península Ibèrica, anomenant els rius principals, situant-ne en un mapa les conques hidrogràfiques i identificant els trams d'un riu i les seues característiques quant a cabal i pendent a partir de l'observació directa, infografies o fotografies aèries. CSC.	2.5.1. Identificar els trams d'un riu i les seues característiques cabal, pendent a partir d'imatges. 2.5.2. Situa en un mapa d'Espanya les principals conques hidrogràfiques. 2.5.3. Anomena els principals rius de la Península Ibèrica i els classifica en la conca que els correspon.
Noció d'erosió i sedimentació. Platja, penya-segat, cap, golf, delta, estuari Biomes: deserts, selves tropicals, sabana, boscos temperats, estepa, tundra, i taigà. Activitats econòmiques: turisme, transport, obtenció d'energia.	BL2.6. Descriure i comparar diversos paisatges costaners i d'interior i identificar els canvis que han experimentat com a resultat de processos naturals (erosió i sedimentació) i l'acció humana, a partir de l'anàlisi d'imatges aèries o digitals obtingudes en distints moments. CSC, CMCT, CAA.	2.6.1.Descriu i compara paisatges costaners i d'interior. 2.6.2. Explica què és la erosió i la sedimentació com a processos naturals de canvi del paisatge. 2.6.3. Identifica els canvis produïts pel ésser humà en el paisatge per accions com el turisme, transport i obtenció de materials i energia.

BLOC 3: VIURE EN SOCIETAT		4t
CONTINGUTS	CRITERIS D'AVALUACIÓ	ESTÀNDARS D'APRENTATGE
Drets, llibertats i deures bàsics que configuren la ciutadania.	BL3.1. Identificar l'exercici o la vulneració d'algunes de les llibertats, drets i deures que emanen de la Constitució espanyola i de l'Estatut d'Autonomia a partir d'experiències pròximes o de fets recollits en els mitjans de comunicació .CSC	3.1.1. Reconeix alguns dels drets universals i la relació entre drets i deures. 3.1.2. Reconeix que la Constitució i l'Estatut d'Autonomia recull els drets i els deures dels ciutadans i anomena algun.
Estructura territorial de l'Estat espanyol: comunitats autònomes, províncies, ajuntaments. Competències en l'àmbit dels servicis públics i protecció ambiental.	BL3.2. Descriure i situar en un mapa l'organització territorial de l'Estat espanyol derivada de la Constitució: comunitats autònomes, províncies i municipis i les seues principals competències des del punt de vista dels servicis bàsics al ciutadà. CSC.	3.2.1. Descriu l'organització política-territorial d'Espanya en Comunitats autònomes i estableix les diferències entre Comunitat, província i municipi. 3.2.2. Situa en un mapa d'Espanya les Comunitats Autònomes i les províncies.
Sistema polític espanyol: Govern, Corts Generals, jutjats i tribunals. Institucions europees i les seues funcions: Comissió Europea, Parlament Europeu, Consell de Ministres i Tribunal de Justícia	BL3.3. Comparar l'estructura organitzativa derivada de la divisió de poders de la UE amb la d'Espanya .CSC	3.3.1.Reconeix la divisió de poders en l'estructura política espanyola i relaciona cada poder amb els òrgans corresponents. 3.3.2. Reconeix la divisió de poders en l'estructura política de la UE i relaciona cada poder amb els òrgans corresponents.
Evolució demogràfica. Població absoluta. Factors de la natalitat i la mortalitat.	BL3.4. Comparar l'evolució demogràfica d'uns quants països o regions assenyalant els factors de la natalitat i mortalitat que intervenen per a explicar les diferències i similituds. CSC	3.4.1.Defineix alguns conceptes demogràfics: població absoluta, natalitat, mortalitat i creixement natural.
Moviments migratoris. Processos d'integració i cohesió social. Diversitat cultural.	BL3.5. Reconèixer com l'arribada a un nou país afecta els immigrants en aspectes com l'aprenentatge d'una nova llengua i costums, el canvi d'ocupació o d'estatus social o el sentiment de ser acollit o rebutjat i com això està relacionat amb la cohesió social. CSC.	3.5.1. Explica les diferències entre emigració i immigració. 3.5.2. Anomena algunes de les dificultats que els immigrants troben a l'arribada del nou país i valora el procés d'integració i cohesió que han de superar. 3.5.3. Valora la diversitat cultural.
Factors de localització industrial. Matèries primeres i fonts d'energia	BL3.6. Localitzar la producció d'alguns béns que consumim fent referència a factors climàtics i als recursos minerals del sòl i el subsòl de la regió on han sigut produïts o elaborats. CSC.	3.6.1. Relaciona l'obtenció de recursos, la localització d'indústries i alguns servicis amb factors climàtics.
Empreses locals, nacionals i multinacionals. Fases del procés productiu.	BL3.7. Diferenciar entre les empreses que operen a l'àmbit local o nacional de les multinacionals que ho fan en distints països dividint el procés productiu en distintes localitzacions per a obtenir el major benefici. CSC	3.7.1.Diferència entre empreses locals, nacionals i multinacionals. 3.7.2. Organitza el procés productiu d'alguns béns de consum.
Senyals de circulació de prohibició i informatives. Respecte de les normes de trànsit com a vianant.	BL3.8. Distingir diferents senyals classificant-los segons les seues característiques i el tipus d'actuacions que impliquen en els seus desplaçaments habituals. CSC.	3.8.1. Distingeix diferents senyals i les classifica en informatives, d'obligació i de prohibició. 3.8.2. Respecta les normes com a vianant.

BLOC 4: LES EMPREMTES DEL TEMPS		4t
CONTINGUTS	CRITERIS D'AVUACIÓ	ESTÀNDARS D'APRENTATGE
<p>El temps i la seua mesura: períodes cronològics (any, segle, mil·lenni), formes convencionals de datació, grans edats de la història.</p> <p>Nocions de canvi, causa, conseqüència, empatia, duració i simultaneïtat, evidència i interpretació històrica.</p>	<p>BL4.1. Ordenar cronològicament i representar la informació sobre fets històrics rellevants de la prehistòria, com el pas de les societats de caçadors i recol·lectors a la d'agricultors i ramaders, i de l'antiguitat, com la difusió de la cultura grega o la romanització, a partir de diverses fonts, i utilitzar convencionalismes cronològics de manera apropiada per a descriure o narrar fets d'estos períodes, identificant-ne les successions, la simultaneïtat i la duració. CSC.</p>	<p>4.1.1. Defineix alguns conceptes de mesura del temps relacionats amb la història: any, segle, mil·lenni.</p> <p>4.1.2. Reconeix les grans edats de la història, les situa en una línia del temps identificant les successions i la duració.</p> <p>4.1.3. Explica algunes de les característiques de la prehistòria.</p> <p>4.1.4. Explica algunes de les característiques de l'edat antiga.</p> <p>4.1.5. Reconeix la simultaneïtat de fets històrics.</p>
<p>La península Ibèrica en la prehistòria i en l'edat antiga: les societats de caçadors i recol·lectors, les societats agràries, les primeres ciutats i estats. La difusió de la cultura grega. La romanització.</p>	<p>BL4.2. Descriure alguns processos i fets històrics de la prehistòria i antiguitat que van tindre lloc a la península Ibèrica i altres parts del món, identificant les característiques de les societats estudiades (formes de vida, organització social i política, cultura) i reconeixent la importància de canvis com la invenció i difusió de l'agricultura, de l'escriptura, la creixent diferenciació social, el sorgiment de formes d'organització política o la romanització. CSC</p>	<p>4.2.1. Identifica les etapes principals de la prehistòria: paleolític, neolític, els metalls.</p> <p>4.2.2. Explica les formes de vida, organització social i política i cultura dels diferents períodes de la prehistòria.</p> <p>4.2.3. Identifica les principals etapes de l'edat antiga a la Península Ibèrica: primers pobladors (celtes i ibers), pobles colonitzadors i romans.</p> <p>4.2.4. Explica les formes de vida, organització social i política i cultura dels diferents períodes de celtes i ibers i les relacions comercials amb els pobles colonitzadors.</p> <p>4.2.5. Explica les formes de vida, organització social i política i cultura de l'Hispania romana i en què va consistir la romanització.</p>
<p>Ús com a fonts d'objectes, obres d'art, monuments històrics, imatges i altres fonts basades en recursos digitals i, especialment, les de caràcter arqueològic.</p>	<p>BL4.3. Seleccionar informació rellevant sobre fets de la prehistòria i de l'antiguitat i fer deduccions senzilles sobre aspectes com l'ús de certs objectes i tecnologies, l'organització social i política, els seus mitjans de subsistència o les representacions culturals per mitjà de mapes històrics, reproduccions d'obres d'art, restes arqueològiques, la visita a museus, conjunts monumentals o edificis singulars, i assumir-ne la dificultat de la interpretació. CSC, CCLI, CD, CAA.</p>	<p>4.3.1. Utilitza com a fonts objectes, obres d'art, monuments, restes arqueològiques, visites a museus i conjunts monumentals per tal de reconstruir formes de vida de la prehistòria i l'antiguitat.</p>

Curs 5t

BLOC 1: CONTINGUTS COMUNS		5t
CONTINGUTS	CRITERIS D' AVALUACIÓ	ESTÀNDARS D' APRENTATGE
<p>Iniciació al mètode científic i la seua aplicació a les Ciències Socials: formulació de conjetures, planificació de la indagació, cerca, registre i organització de la informació procedent de diverses fonts primàries i secundàries, ús de mitjans digitals per a facilitar l'anàlisi de dades, consideració del significat dels fets, elaboració de textos expositius per a donar compte de les conclusions i les estratègies utilitzades per a arribar a estes.</p>	<p>BL1.1. Planificar una indagació a partir de preguntes en què amb la guia del docent es relacionen diversos fets socials o que impliquen la interacció entre les dinàmiques del medi natural i l'acció humana referides a Espanya i la Comunitat Valenciana suggerint possibles fonts d'informació i comportaments adequats en el cas de les eixides o visites a museus. CSC, CMCT, CAA.</p>	<p>1.1.1.-S'inicia en el mètode científic de les Ciències Socials: formula conjetures, planifica la indagació, cerca, registra i organitza la informació de diverses fonts.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Recollida d'informació sobre fets de diverses fonts. • Contrastació de dades de diferents fonts • Lectura de textos propis de la temàtica a investigar. Iniciació a l'activitat científica. • Us de diferents fonts d'informació, diversos materials, així com les TIC, complint les mesures necessàries de protecció i seguretat • Localització i tractament de la informació de manera responsable per mitja de ferramentes de busca i visualització digital en dispositius TIC. 	<p>BL1.2. Obtindre informació de fonts variades i organitzar-la utilitzant diversos procediments com l'elaboració d'esquemes, resums, o mapes conceptuals emprant algunes ferramentes informàtiques. CSC, CMCT, CD, CAA.</p>	<p>1.2.1.-Cerca informació de diferents fonts primàries i secundàries, per observació directa o mitjançant internet.</p> <p>1.2.2.-Registra la informació utilitzant diferents procediments: resum, esquema, imatges, taules..</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Us d'esquemes, gràfiques, mapes 	<p>BL1.3. Elaborar i utilitzar gràfiques, taules, mapes temàtics, línies de temps per a representar la informació, destacant algunes conclusions sobre la base de les dades i assenyalant possibles discrepàncies o regularitats en ells. CSC, CMCT, CD, CAA.</p>	<p>1.3.1.-Organitza la informació, per mitjà d'esquemes lògics, resums, gràfics i mapes conceptuals o ferramentes senzilles d'edició i presentació de continguts digitals.</p> <p>1.3.2.- Utilitza la informació organitzada per a memoritzar els coneixements de forma comprensiva</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Organització i representació del text de forma creativa utilitzant instruments d'edició de continguts digitals que permeten incloure formats de caràcter i manipulació bàsica d'imatges. Emmagatzematge de la informació digital utilitzant aplicacions de gestió de la informació seguint un esquema de classificació senzill. Respecte per les llicències d'us, modificació i distribució de continguts reutilitzats generats per altres. • Exposició d'idees i opinions per mitja de les ferramentes de comunicació mes comunes en dispositius de les TIC. Enviament i recepció de continguts digitals per mitja de ferramentes comunes en dispositius de les TIC que ho permeten amb l'objecte de compartir informació. 	<p>BL1.4. Elaborar un text informatiu basat en una planificació prèvia on s'indiquen els passos seguits i les conclusions aconseguides citant alguns fets en què es basen per mitjà de l'ajuda de TIC i utilitzant una terminologia conceptual adequada CSC, CCLI, CD, CAA.</p>	<p>1.4.1. Utilitza, de manera adequada, el vocabulari corresponent a cadascun dels blocs de continguts.</p> <p>1.4.2. Exposa oralment de forma clara i ordenada continguts relacionats amb l'àrea manifestant la compressió de textos orals i/o escrits.</p> <p>1.4.3. Usa de forma autònoma el tractament de textos (ajust de pàgina, inserció d'il·lustracions o notes, etc.)</p> <p>1.4.4. Fa un ús adequat de les tecnologies de la informació i la comunicació com a recurs d'oci.</p> <p>1.4.5. Coneix i utilitza les mesures de protecció i seguretat personal que ha d'utilitzar en l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació.</p> <p>1.4.6. Presenta els treballs de manera ordenada, clara i neta, en suport paper i digital.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Exposició oral de conclusions d'una experiència. • Us de vocabulari específic. 		
<p>Participació cooperativa en tasques: participació en la planificació, escoltar les aportacions alienes, acceptar altres punts de vista, assumir diversos rols, aportar idees pròpies constructives, portar a terme estratègies per a resoldre conflictes a través del diàleg, reconèixer el treball alié, ser responsable del treball personal per a aconseguir una meta col·lectiva</p>	<p>BL1.5. Mostrar iniciativa per a actuar de manera eficaç per a desenrotllar activitats conjuntes en la planificació, proposant idees constructives, escoltant les dels altres, animant la participació i l'esforç de cada un per a aconseguir objectius comuns, reconeixent les seues aportacions, dialogant per a superar discrepàncies i fomentant el valor de la convivència. CSC, CAA, SIEE.</p>	<p>1.5.1.- Participa en la planificació de metes comunes i en la presa de decisions raonades fent propostes valuoses quan actua en equips de treball.</p> <p>1.5.2.- Es responsabilitza del seu rol i la seua tasca, reconeix el treball alié i anima als altres membres del grup.</p> <p>1.5.3.- Utilitza estratègies per realitzar treballs en equip, mostrant habilitats per a la resolució pacífica de conflictes i discrepàncies.</p>
<p>Esforçar-se, força de voluntat. Constància i hàbits de treball. Capacitat de concentració. Adaptar-se als canvis. Resiliència: superació d'obstacles i fracassos. Aplicació d'estratègies d'aprenentatge cooperatiu i per projectes. Cerca d'orientació o ajuda quan en necessita de manera precisa.</p>	<p>BL1.6. Interpretar les demandes de les tasques d'aprenentatge, mantindre la concentració i l'esforç mentres les realitza, adaptant-se als canvis sense desanimar-se davant de les dificultats, intentant resoldre els dubtes pels seus propis mitjans fent-se preguntes i buscant ajuda si en necessita. CAA, SIEE.</p>	<p>1.6.1.- Manifesta autonomia a la planificació i execució d'accions i tasques i té iniciativa en la presa de decisions.</p> <p>1.6.2.- Interpreta les demandes de les tasques d'aprenentatge.</p> <p>1.6.3.- . Manté la concentració mentres realitza les tasques d'aprenentatge.</p> <p>1.6.4.-. Mostra perseverança i flexibilitat davant dels reptes i dificultats, s'esforça i manté la calma i la motivació mentres realitza les tasques d'aprenentatge.</p> <p>1.6.5.- Intenta resoldre els dubtes que sorgeixen mentres realitza una tasca d'aprenentatge pels seus propis mitjans fent-se preguntes i buscant ajuda si la necessita.</p>
<p>Planificació i organització de projectes individuals o col·lectius. Organitzar i gestionar un projecte. Seleccionar la informació tècnica i els materials. Avaluat el projecte i el producte amb ajuda de guies. Millorar el producte i el procés després de l'avaluació.</p>	<p>BL1.7. Planificar la realització d'un producte o una tasca establint metes, proposar un pla ordenat d'accions per a aconseguir-les, seleccionar els materials, modificar-ho mentres es desenrotlla, avaluar el procés i la qualitat del producte final amb ajuda de guies per a l'observació. CAA, SIEE.</p>	<p>1.7.1. Realitza un projecte, treballant de forma individual o en equip i presenta un informe, utilitzant suport paper i/o digital, recollint informació de diferents fonts (directes, llibres, Internet), amb diferents mitjans i comunicant de forma oral l'experiència realitzada, recolzant-se en imatges i textos escrits.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • 	<p>BL1.8. Reconèixer la diversitat cultural com a resultat de l'evolució de les societats històriques i les aportacions de les migracions recents i reconèixer i considerar-ne les aportacions com un gran enriquiment del nostre patrimoni cultural, però també plantejar-se com les diferències culturals van donar lloc a situacions de discriminació .CSC.</p>	<p>1.8.1. Reconeix les contribucions culturals i materials que van fer els grups del passat a la nostra cultura.</p>

BLOC 2: EL MÓN EN QUÈ VIVIM

5t

CONTINGUTS	CRITERIS D'AVALUACIÓ	ESTÀNDARS D'APRENTATGE
<p>L'univers i el sistema solar: Origen i cossos celestes. Tipus de mapes: planisferis, pla topogràfic, mapa polític, mapa físic. Ús d'imatges aèries i digitals. Factors climàtics: latitud, altitud, continentalitat. Situar les regions climàtiques europees en un mapa. Paisatges desèrtics, de muntanya, polar, selva pluvial, sabana, bosc mediterrani, tundra, taigà. Clima i activitats humanes: agricultura i turisme. Nocions de conca hidrogràfica i règim fluvial i la seua relació amb el clima. Infraestructures hidràuliques: embassaments, preses i assuts. Principals unitats del relleu de la península Ibèrica. Paisatges agraris i turístics d'Espanya. Elements del medi físic: sòl, relleu, clima (temperatura, precipitació i insolació) i hidrografia. Nocions de desenrotllament sostenible i recurs. Contaminació. Escassetat i esgotament de recursos ☐ Activitats humanes: agricultura i indústria, obtenció de fonts d'energia i matèries primeres.</p>	<p>BL2.1. Descriure el sistema solar com a part de l'univers, identificant-ne l'origen i alguns dels components així com la seua posició relativa a partir de representacions virtuals. CSC, CMCT, CAA</p>	<p>2.1.1 Explica com és i de quina forma es va originar l'Univers i identifica els seus principals components. 2.1.2 Defineix galàxia, estel, planeta, satèl·lit, asteroide i estel, i identifica semblances i diferències entre ells. 2.1.3 Descriu i interpreta esquemes i imatges del Sistema Solar, els seus components, característiques i moviments. 2.1.4. Identifica el Sol amb el centre del Sistema Solar i localitza els planetes segons la seva proximitat al Sol. 2.1.5 Descriu la localització de la Terra en l'univers. 2.1.5. Identifica, anomena i descriu les capes de la Terra, i algunes de les seues característiques 2.1.6. Defineix el moviment de translació terrestre, l'eix de gir i els pols geogràfics i associa les estacions d'any al seu efecte combinat. 2.1.7 Identifica les estacions, fixa la seua durada, i descriu la llum solar en elles i els seus efectes sobre els éssers vius. 2.1.8. Explica el dia i la nit com a conseqüència de la rotació terrestre i com a unitats per mesurar el temps. 2.1.9. Defineix la translació de la lluna i identifica i nomena les fases lunars. 2.1.10. Valora la curiositat humana i la importància dels avanços científics sobre l'Univers.</p>
	<p>BL2.2. Descriure la distribució dels climes a Espanya i Europa tenint en compte els factors climàtics que els expliquen per mitjà de mapes. CSC, CMCT, CAA.</p>	<p>2.2.1. Explica la composició bàsica de l'aire i identifica els gasos que ho formen i algunes característiques de cadascun d'ells. 2.2.2. Reconeix els principals fenòmens meteorològics, identifica les seues manifestacions més rellevants i comprèn les característiques de les estacions de l'any. 2.2.3. Defineix atmosfera, coneix com varia aquesta amb l'altura i descriu fets i característiques de les zones que s'aprecien en ella. 2.2.4 Explica com és la diferència entre temps atmosfèric i clima. 2.2.5 Interpreta un senzill mapa meteorològic distingint els seus elements principals. 2.7 Confecciona un mapa amb les característiques dels climes de la Península Ibèrica i de les illes. 2.8 Analitza i interpreta climogrames característics d'Espanya. 2.9 Interpreta un gràfica de precipitacions de diferents zones del territori espanyol.</p>

<p>BL2.3. Relacionar el règim dels rius de la península Ibèrica amb els canvis estacionals, les característiques climàtiques, el relleu i la construcció d'infraestructures i altres activitats humanes que afecten la seua conca hidrogràfica. CSC, CMCT, CAA.</p>	<p>2.3.1. Defineix hidrosfera, i identifica i anomena acumulacions i cursos d'aigua. 2.3.2. Reconeix la influència dels climes de la península Ibèrica i el relleu en les característiques de cada vessant. 2.3.3. Localitza les principals formes de la hidrografia d'Espanya. 2.10 Situa en un mapa els principals rius de cada vessant i els seus afluents més importants. 2.11 Classifica segons la seva longitud, cabal i regularitat els rius d'Espanya pertanyents als diferents vessants. 2.12 Assenyala en un mapa d'Espanya els diferents trams costaners de la Península amb el nom dels mars que els banyen. 2.13 Situa en un mapa els arxipèlags de Balears i de Canàries amb el nom de les seves principals illes i les ciutats de Ceuta i Melilla.</p>
<p>BL2.4. Descriure, anomenar i situar en un mapa les principals unitats de relleu de la península Ibèrica i relacionar-ne l'estructura amb l'acció transformadora dels rius i les seues conques hidrogràfiques i el mar a través d'imatges aèries o digitals CSC, CMCT, CAA</p>	<p>2.4.1. Defineix relleu i identifica diferents tipus i anomena els elements que els formen. 2.4.2. Localitza les principals formes del relleu d'Espanya. 2.4.3. Confecciona un mapa amb les característiques del relleu de la Península Ibèrica i de les illes 2.4.4. Interpreta un tall topogràfic del relleu d'Espanya 2.4.5. Situa en un mapa les barreres naturals que actuen com a fronteres d'Espanya i localitza en un mapa físic els sistemes muntanyencs més importants d'Espanya 2.4.6. Situa en un mapa, amb els seus noms corresponent, les diferents zones de plana, els principals conjunts muntanyencs i les depressions d'Espanya 2.4.7. Identifica en el mapa els principals accidents de les costes d'Espanya: penínsules, golfs, caps, ries i illes.</p>
<p>BL2.5. Analitzar alguns paisatges agraris i turístics d'Espanya com a resultat de l'acció humana sobre el sòl, el relleu, els recursos hídrics i alguns elements del clima. CSC, CMCT, CAA.</p>	<p>2.5.1. Explica les característiques dels principals paisatges d'Espanya. 2.5.2. Situa en un mapa els paisatges naturals d'Espanya agrupant-los en tres zones: Paisatges d'Espanya Humida, Paisatges d'Espanya Interior i Paisatges d'Espanya Sud i Mediterrània.</p>
<p>BL2.6. Examinar alguns problemes ambientals relacionats amb el desenvolupament sostenible com l'esgotament, escassetat o deteriorament per contaminació dels recursos que es poden obtenir del sòl i el subsòl, especialment les matèries primeres i l'aigua com a resultat de les activitats humanes. CSC, CMCT, CAA.</p>	<p>2.6.1. Identifica els principals problemes ambientals que afecten als paisatges i cerca mesures per solucionar-los. 2.6.2. Distingeix entre desforestació, sobreexplotació i contaminació i les identifica com a accions humans que deterioren els paisatges i el medi ambient. 2.6.3. Explica les diferències entre paisatge natural i paisatge humanitzat. 2.6.4. Utilitza amb rigor i precisió el vocabulari adquirit sobre els elements del paisatge.</p>

BLOC 3: VIURE EN SOCIETAT**5t**

CONTINGUTS	CRITERIS D'AVUACIÓ	ESTÀNDARS D'APRENENTATGE
<p>Característiques de la població espanyola i de la UE.</p> <p>Nocions de mortalitat infantil i esperança de vida</p> <p>Envelliment de la població.</p> <p>Factors de la distribució de la població a Espanya i la UE.</p> <p>Moviments migratori històrics: expulsions de jueus i moriscos, colonització d'Amèrica, migracions europees del segle XIX.</p> <p>Localització de les principals regions industrials espanyoles i europees.</p> <p>El paper de la publicitat.</p> <p>Noció de recursos econòmics, mà d'obra i consum</p>	<p>BL3.1. Descriure, utilitzant els termes apropiats, les característiques de la població espanyola i de la UE i la seua evolució l'últim segle a partir de dades estadístiques assenyalant el paper exercit per la reducció de la mortalitat infantil i l'augment de l'esperança de vida en l'envelliment de la població europea per mitjà de l'anàlisi de piràmides de població. CSC.</p>	<p>3.1.1. Interpreta una piràmide de població i descriu quins són els factors demogràfics del creixement de la població.</p> <p>3.1.2. Interpreta i explica un gràfica amb l'evolució del nombre de fills per dona a Espanya des de principis del segle XX fins a l'actualitat.</p> <p>3.1.3. Explica quina evolució ha seguit l'esperança de vida a Espanya i Europa al llarg del segle XX.</p> <p>3.1.4. Explica la baixa natalitat en relació amb les característiques d'una societat urbana i industrialitzada.</p> <p>3.1.5. Descriu quin característiques té la natalitat a Espanya.</p> <p>3.1.6. Explica per què ha disminuït la mortalitat general i la mortalitat infantil.</p> <p>3.1.7. Explica com ha estat el creixement natural i el creixement real de la població espanyola des de començaments del segle XX fins als nostres dies.</p>
	<p>BL3.2. Descriure la distribució de la població a Espanya i a Europa aportant-ne possibles raons i identificar les regions de major i menor densitat i la ubicació de les principals ciutats per mitjà de l'ús de mapes temàtics i fotografies obtingudes per satèl·lit.CSC</p>	<p>3.2.1 Explica el concepte de densitat de població i sap calcular-la.</p> <p>3.2.2.Descriu la densitat de població d'Espanya comparant-la amb la mitjana de la Unió Europea</p> <p>3.2.3. Descriu el significat dóna la distribució desigual de la població espanyola i indica *cuales són les zones d'Espanya més densament poblades.</p> <p>3.2.4. Situa en un mapa els majors nuclis de població a Espanya.</p>
	<p>BL3.3. Comparar diversos fenòmens migratoris històrics amb els actuals relatius a Espanya i la Unió Europea des del punt de vista de les causes i la regió del seu origen i la de la seua destinació, com l'emigració espanyola i europea a Amèrica o l'expulsió dels jueus i moriscos als territoris de la monarquia hispànica.CSC</p>	<p>3.3.1. Representa en un mapa mut d'Espanya i d'Europa, els moviments produïts per l'èxode rural al nostre país i l'emigració espanyola a Europa.</p> <p>3.3.2.Descriu els factors que condicionen la distribució de la població espanyola.</p> <p>3.3.3. Localitza en un mapa les comunitats amb major concentració d'immigrants.</p> <p>3.3.4. Reconeix la importància de les migracions al món i en nostre</p>
	<p>BL3.4. Localitzar les regions industrials espanyoles identificant el tipus de producció industrial i relacionar-la amb la distribució de la població en nuclis urbans com a font de mà d'obra i de consumidors potencials.CSC.</p>	<p>3.4.1. Defineix agricultura, ramaderia, pesca i mineria i identifica al sector de producció al que pertany.</p> <p>3.4.2. Identifica els tres sectors d'activitats econòmiques i classifica diferents activitats en el grup al que pertanyen.</p> <p>3.4.3. Explica a grans trets les activitats econòmiques que es realitzen a Espanya.</p>

	<p>BL3.5. Reconéixer el paper de la publicitat com un mitjà per a fomentar el consum de béns i servicis i la necessitat de saber avaluar els recursos econòmics disponibles de la família i planificar el gasto per a evitar un consum compulsiu. CSC, SIEE.</p>	<p>3.5.1.Reconeix les tècniques publicitàries més habituals i analitza amb esperit crític la funció de la publicitat. 3.5.2 Comenta imatges o anuncis publicitaris i reconeix la diferència entre la realitat dels productes i la forma en què s'anuncien. 3.5.3. Diferència entre diferents tipus de despeses: fixos obligatoris, variables necessaris i superflus. 3.5.4. Defineix termes senzills relacionats amb les finances com: estalvi, pressupost, targeta de crèdit, caixer automàtic, saldo, invertir. 3.5.5 Explica la diferència entre targeta de crèdit, de carrego en compte i targeta moneder.</p>
--	--	--

BLOC 4: LES EMPREMTES DEL TEMPS**5t**

CONTINGUTS	CRITERIS D'AVUACIÓ	ESTÀNDARS D'AVUACIÓ
<p>El temps i la seua representació per mitjà de línies de temps. El temps i la seua mesura: períodes cronològics (segle, mil·lenni, any, grans edats de la història).</p> <p>Noció de canvis, continuïtat, simultaneïtat i duració, evidència i interpretació històrica.</p> <p>La invasió musulmana i la creació d'al-Àndalus. Els regnes peninsulars en l'edat mitjana i la seua expansió. La formació del Regne de València.</p> <p>La formació de la monarquia hispànica i la seua expansió a Amèrica i Europa.</p> <p>Ús de fonts diverses com textos, fotografies, mapes, obres d'art, edificis històrics i altres fonts basades en recursos digitals.</p> <p>Acceptació que un fet pot tindre diverses interpretacions.</p> <p>Noció de patrimoni històric i herència cultural. El paper dels museus.</p>	<p>BL4.1. Representar per mitjà de línies de temps la duració de fets històrics rellevants de l'edat mitjana i edat moderna, situant les dates en el segle a què corresponen, datant els fets històrics significatius que delimiten les grans etapes de la història. CSC.</p> <p>BL4.2. Descriure alguns processos i fets històrics de les societats medievals i modernes hispàniques identificant-ne les característiques relatives a l'organització social, econòmica i política i els seus trets culturals, reconeixent les causes dels canvis, les seues conseqüències i la duració dels principals processos històrics d'este període. CSC.</p>	<p>4.1.1. Localitza en l'espai i el temps els fets fonamentals de la Història d'Espanya en l'Edat Mitjana</p> <p>4.1.2. Situa en una línia del temps les etapes històriques més importants de l'Edat Mitjana en la Península Ibèrica: regne visigot, Al-Àndalus i els regnes cristians.</p> <p>4.1.3 Situa en una línia de temps els fets més rellevants del regnat dels Reis Catòlics.</p> <p>4.1.4 Situa en una línia de temps els monarques de la dinastia dels Àustries que van regnar a Espanya durant els segles XVI i XVII.</p> <p>4.1.5. Localitza en un mapa els territoris europeus que comprenia l'imperi hispànic en temps de Carlos I.</p> <p>4.2.1 Identifica els trets distintius de les cultures que van conviure a Espanya en durant l'Edat Mitjana.</p> <p>4.2.2 Explica les fases més importants del procés de reunificació territorial a Espanya en l'Edat Mitjana.</p> <p>4.2.3. Explica el procés de la reconquesta i repoblació dels regnes cristians.</p> <p>4.2.4. Reconeix l'aportació cultural i artística de l'Espanya musulmana, jueva i cristiana en l'Edat Mitjana.</p> <p>4.2.5. Descriure els diferents models socials de l'Edat Mitjana peninsular: visigots, Al Àndalus i regnes cristians.</p> <p>4.2.6. Descriu els fets més destacats del regnat dels Reis Catòlics.</p> <p>4.2.7. Explica les causes que van motivar les grans expedicions marítimes</p> <p>4.2.8. Analitza la transcendència dels descobriments geogràfics i el paper exercit per Espanya en ells.</p> <p>4.2.9 Reconeix la transcendència històrica de la presència espanyola a Amèrica, així com la seua projecció en el present.</p> <p>4.2.10 Explica els fets més importants dels regnats de Carlos I i Felipe II.</p> <p>4.2.11 Identifica els territoris que comprenia la monarquia hispànica durant el regnat de Carlos I i durant el regnat de Felipe II.</p> <p>4.2.12 Enumera les principals transformacions socials, econòmiques, polítiques i culturals que es van produir en l'Edat Moderna fins al segle XVII.</p> <p>4.2.13 Identifica els condicionants socials, econòmics i polítics que defineixen l'Edat Moderna.</p> <p>4.2.14 Explica les característiques principals del Segle</p>

		<p>d'Or i reconeix als personatges clau del segle d'Or i les seves aportacions culturals i artístiques</p> <p>4.2.15. Interpreta la història com a mitjà que facilita la comprensió del present que estudia la causalitat i les conseqüències dels fets històrics.</p>
	<p>BL4.3. Utilitzar fonts diverses com textos, reproduccions d'obres d'art, mapes històrics, exposicions als museus, edificis històrics, per a establir fets a partir de preguntes i deduccions sobre els canvis experimentats per les societats medievals i modernes, considerant que el passat pot representar-se de diverses formes i en les quals els museus exerceixen un paper fonamental per a transmetre l'herència cultural del passat. CSC, CCLI, CD, CAA.</p>	<p>4.3.1 Aprecia l'herència cultural a escala local, nacional i europea i del seu lloc al món com a riquesa compartida que cal conèixer, preservar i cuidar.</p> <p>4.3.2 Valora la importància que tenen les restes per al coneixement i estudi de la història i com a patrimoni cultural que cal cuidar i llegar.</p> <p>4.3.3 Respecta i assumeix el comportament que ha de complir-se quan visita un museu o un edifici antic.</p> <p>4.3.4 Identifica, valorar i respecta el patrimoni natural, històric, cultural i artístic, assumint les responsabilitats que suposa la seua conservació i millora.</p> <p>4.3.4 Utilitza amb precisió el vocabulari històric, inserint-ho en el context adequat.</p> <p>4.3.5. Realitza treballs i presentacions a nivell individual i grupal que suposen la cerca, selecció i organització de textos de caràcter històric.</p> <p>4.3.6. Realitza treballs i presentacions, amb les tecnologies de la informació i la comunicació, sobre fets o personatges de l'Espanya de l'Edat Moderna fins al segle XVII.</p>

Curs 6T

BLOC 1: CONTINGUTS COMUNS		6T
CONTINGUTS	CRITERIS D'AVUACIÓ	
<p>Iniciació al mètode científic i la seua aplicació a les Ciències Socials :Planificar la indagació, busca, registre i organització de la informació procedent de diverses fonts primàries i secundàries, incloses obres d'art, ús de mitjans digitals per a facilitar l'anàlisi de dades. Consideració de la significança dels fets aportant dades, elaboració de textos expositius i elements gràfics per a donar compte de les estratègies utilitzades per a arribar a les conclusions, citació dels fets en què es basen les conclusions i ús de la terminologia adequada</p>	<p>BL1.1. Planificar una indagació a partir de preguntes que obliguen una varietat de possibles relacions entre diversos fets socials contemporanis o que impliquen la interacció entre les dinàmiques del medi natural i l'acció humana en regions de diferent escala i suggerir possibles fonts i comportaments adequats en el cas de les eixides o visites a museus o de caràcter institucional .CSC, CMCT, CAA.</p>	<p>1.1.1.-S'inicia en el mètode científic de les Ciències Socials: formula conjectures, planifica la indagació, cerca, registra i organitza la informació de diverses fonts.</p>
<p>Recollida d'informació sobre fets de diverses fonts. Contrastació de dades de diferents fonts Lectura de textos propis de la temàtica a investigar. Iniciació a l'activitat científica. Us de diferents fonts d'informació, diversos materials, així com les TIC, complint les mesures necessàries de protecció i seguretat Localització i tractament de la informació de manera responsable per mitja de ferramentes de busca i visualització digital en dispositius TIC.</p>	<p>BL1.2. Obtindre informació de fonts variades quant a la seua relació directa o indirecta amb els fets estudiats, valorant la pertinència de la seua aportació informativa i l'organitza i registra utilitzant diversos procediments com l'elaboració d'esquemes, resums, o mapes conceptuals utilitzant algunes ferramentes informàtiques. CSC, CMCT, CD, CAA.</p>	<p>1.2.1.-Cerca informació de diferents fonts primàries i secundàries, per observació directa o mitjançant internet. 1.2.2.-Registra la informació utilitzant diferents procediments: resum, esquema, imatges, taules..</p>
<p>Us d'esquemes, gràfiques, mapes</p>	<p>BL1.3. Elaborar i utilitzar gràfiques, taules, mapes temàtics, línies de temps per a representar la informació, etiquetant-les amb un títol significatiu i d'una llegenda si fóra necessari i destacar algunes conclusions sobre la base de les dades representades.CSC, CD, CCLI CAA.</p>	<p>1.3.1.-Organitza la informació, per mitjà d'esquemes lògics, resums, gràfics i mapes conceptuals o ferramentes senzilles d'edició i presentació de continguts digitals. 1.3.2.- Utilitza la informació organitzada per a memoritzar els coneixements de forma comprensiva</p>
<p>Organització i representació del text de forma creativa utilitzant instruments d'edició de continguts digitals que permeten incloure formats de caràcter i manipulació bàsica d'imatges. Emmagatzematge de la informació digital utilitzant aplicacions de gestió de la informació seguint un esquema de classificació senzill. Respecte per les llicències d'ús, modificació i distribució de continguts reutilitzats generats per altres. Exposició d'idees i opinions per mitja de les ferramentes de comunicació mes comunes en dispositius de les TIC. Enviament i recepció de continguts digitals per mitja de ferramentes comunes en dispositius de les TIC que ho permeten amb l'objecte de compartir informació. Exposició oral de conclusions d'una experiència. Us de vocabulari específic.</p>	<p>BL1.4. Exposar de forma ordenada els passos seguits en el procés d'indagació seguit i aportar les conclusions basades en fets per mitjà de textos i elements gràfics (eixos cronològics, gràfiques o mapes) elaborats per mitjà de l'ús de les TIC i utilitzant una terminologia conceptual adequada i mostra confiança en el seu treball.CSC, CCLI, CD, CAA.</p>	<p>1.4.1. Utilitza, de manera adequada, el vocabulari corresponent a cadascun dels blocs de continguts. 1.4.2. Exposar oralment de forma clara i ordenada continguts relacionats amb l'àrea manifestant la comprensió de textos orals i/o escrits. 1.4.3. Usa de forma autònoma el tractament de textos (ajust de pàgina, inserció d'il·lustracions o notes, etc.) 1.4.4. Fa un ús adequat de les tecnologies de la informació i la comunicació com a recurs d'oci. 1.4.5. Coneix i utilitza les mesures de protecció i seguretat personal que ha d'utilitzar en l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació. 1.4.6. Presenta els treballs de manera ordenada, clara i neta, en suport paper i digital.</p>

<p>Participació cooperativa en tasques: Ser responsable del benestar del grup, participació en la planificació, presa de decisions i avaluació del grup, escolta de les aportacions alienes i acceptació d'altres punts de vista, assumptió de diversos rols, aportació d'idees pròpies constructives, reconeixement del treball alié, ús d'estratègies per a resoldre conflictes a través del diàleg, foment dels valors de la convivència democràtica, responsabilitzar-se del treball personal per a aconseguir una meta col·lectiva. Tindre iniciativa.</p>	<p>BL1.5. Actuar de manera eficaç en el desenrotllament de treballs en grup i amb iniciativa participant en la planificació i avaluació de la tasca, responsabilitzant-se del seu rol i del seu esforç per a aconseguir metes comunes, animant a la participació de tots, fent aportacions constructives, reconeixent el treball alié dialogant per a superar discrepàncies i destacant el valor de la convivència. CSC, CAA, SIEE.</p>	<p>1.5.1.- Participa en la planificació de metes comunes i en la presa de decisions raonades fent propostes valuoses quan actua en equips de treball. 1.5.2.- Es responsabilitza del seu rol i la seua tasca, reconeix el treball alié i anima als altres membres del grup. 1.5.3.- Utilitza estratègies per realitzar treballs en equip, mostrant habilitats per a la resolució pacífica de conflictes i discrepàncies.</p>
<p>Esforçar-se. Constància i hàbits de treball. Capacitat de concentració. Regular la perseverança, flexibilitat, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació abans, durant i després del procés d'aprenentatge. Resiliència: superació d'obstacles i fracassos. Aprenentatge de forma autònoma. Aplicació d'estratègies d'aprenentatge cooperatiu i per projectes. Buscar orientació o ajuda quan la necessita de forma precisa.</p>	<p>BL1.6. Interpretar les demandes de les tasques d'aprenentatge, mantindre la concentració mentre les realitza, mostrar perseverança i flexibilitat davant dels reptes i dificultats, esforçant-se i mantenint la calma i la motivació, intentant resoldre els dubtes pels seus propis mitjans fent-se preguntes i buscant ajuda si la necessita. CAA, SIEE.</p>	<p>1.6.1.- Manifesta autonomia a la planificació i execució d'accions i tasques i té iniciativa en la presa de decisions. 1.6.2.- Interpreta les demandes de les tasques d'aprenentatge. 1.6.3.- Manté la concentració mentre realitza les tasques d'aprenentatge. 1.6.4.- Mostra perseverança i flexibilitat davant dels reptes i dificultats, s'esforça i manté la calma i la motivació mentre realitza les tasques d'aprenentatge. 1.6.5.- Intenta resoldre els dubtes que sorgeixen mentre realitza una tasca d'aprenentatge pels seus propis mitjans fent-se preguntes i buscant ajuda si la necessita.</p>
<p>Planificació, organització i gestió de projectes individuals o col·lectius. Establiment d'estratègies de supervisió. Selecció de la informació tècnica i els materials. Presa de decisions i càlcul d'oportunitats i riscos. Aportació de solucions originals als problemes. Transformació d'idees en accions. Establiment de criteris per a avaluar el projecte i el producte amb ajuda de guies. Reconeixement dels propis errors i aprendre d'estos. Millora del producte i el procés després de l'avaluació.</p>	<p>BL1.7. Planificar la realització d'un producte o una tasca establint metes, proposar un pla ordenat d'accions per a aconseguir-les, seleccionar els materials i estimar el temps per a cada pas, adaptant-lo davant dels canvis i imprevistos, avaluar el procés i la qualitat del producte final amb ajuda de guies per a l'observació detallant les millores realitzades. CAA, SIEE.</p>	<p>1.7.1. Realitza un projecte, treballant de forma individual o en equip i presenta un informe, utilitzant suporti paper i/o digital, recollint informació de diferents fonts (directes, llibres, Internet), amb diferents mitjans i comunicant de forma oral l'experiència realitzada, recolzant-se en imatges i textos escrits.</p>
<p>Noció de diversitat cultural, drets i llibertats. Reconeixement de l'enriquiment del nostre patrimoni cultural per les contribucions que van fer els nostres avantpassats.</p>	<p>BL1.8. Reconèixer la diversitat cultural de les societats contemporànies destacant els èxits de l'extensió dels drets i llibertats, contrastant-ho amb situacions on diversos grups socials s'han vist històricament privats d'ells tant en l'àmbit de la Comunitat Valenciana com d'Espanya i la UE i com tot això constitueix un patrimoni de la ciutadania europea.CSC.</p>	<p>1.8.1. Reconeix les contribucions culturals i materials que van fer els grups del passat a la nostra cultura.</p>

BLOC 2: EL MÓN EN QUÈ VIVIM		6T
CONTINGUTS	CRITERIS D'AVUACIÓ	
Representació cartogràfica: seleccionar mapes en funció de l'escala amb un propòsit donat. Interpretar imatges i mapes com a font d'informació sobre els paisatges i espais geogràfics.	BL2.1. Seleccionar el tipus de mapa adequat segons el propòsit tenint en compte l'escala i el contingut representat, especialment els que representen el medi físic i els seus components. CSC, CMCT, CAA.	2.1.1. Reconeix els diferents tipus de mapes: polític, físic, econòmic... 2.1.2. Selecciona el tipus de mapa a emprar, segons la utilitat i l'interpreta. 2.1.3. Explica què és l'escala i calcula les distàncies reals a partir d'ella.
Distribució de climes: equatorial, tropical, mediterrani, oceànic, continental, desèrtic, polar i de muntanya. Interpretació de climogrames. Interacció clima i activitats humanes.	BL2.2. Explicar la distribució dels principals tipus de climes, fent referència als factors del clima i els seus elements representats per mitjà de climogrames, i posar-ne exemples de la interacció amb les activitats humanes. CSC, CMCT, CAA.	2.2.1. Explica la distribució dels climes al món: equatorial, tropical, mediterrani, oceànic, continental, desèrtic, polar i de muntanya. 2.2.2. Interpreta climogrames. 2.2.3. Posa exemples de la interacció del clima amb les activitats humanes.
Noció de cabal i la seua relació amb el clima. Distribució dels oceans, principals mars, rius i llacs a Europa i al món.	BL2.3. Reconèixer en un mapa físic la distribució de les masses d'aigua a escala europea i global, anomenant els principals oceans, mars i rius, i relacionar-ne el cabal amb el clima de la regió on se situa o d'alguna de les que travessa. CSC, CMCT, CAA.	2.3.1. Explica la influència del clima i el relleu en les característiques dels rius i el cabal. 2.3.2. Situa en un planisferi els oceans i principals mars i rius. 2.3.3. Situa en un mapa d'Europa els mars, rius i principals llacs.
Noció de relleu com a condicionant de les xarxes de transport i comunicacions. Principals unitats de relleu d'Europa i el món.	BL2.4. Situar i anomenar en un mapa físic la distribució de les principals unitats de relleu a escala europea i global i reconèixer-ne la influència en les activitats humanes com el transport i les comunicacions. CSC, CMCT, CAA.	2.4.1. Explica La influència del relleu en les activitats humanes. 2.4.2. Situa en un planisferi els continents i les principals unitats de relleu. 2.4.3. Situa en un mapa d'Europa les unitats de relleu.
Paisatges agropecuaris i turístics d'Europa i el món.	BL2.5. Comparar diversos paisatges i espais geogràfics europeus i d'altres llocs del món i relacionar-ho amb el resultat de la interacció de les activitats humanes i els components del medi natural per mitjà de l'anàlisi de mapes temàtics i l'observació de fotografies aèries. CSC, CMCT,CAA.	2.5.1. Compara diversos paisatges i espais geogràfics europeus i el relaciona amb la interacció de les activitats humanes agropecuàries i turístiques. 2.5.2. Compara diversos paisatges i espais geogràfics del món i el relaciona amb la interacció de les activitats humanes agropecuàries i turístiques.
Nocions de canvi climàtic i equilibri ambiental i efecte d'hivernacle.	BL2.6. Analitzar algunes de les manifestacions del canvi climàtic com una conseqüència de la interacció de l'activitat humana amb el medi i suggerir algunes possibles actuacions per a frenar este canvi. CSC, CMCT, CAA.	2.5.1 Analitza algunes manifestacions del canvi climàtic com a conseqüència de l'activitat humana en el medi. 2.5.2. Sugereix algunes accions per a frenar el canvi climàtic.

BLOC 3: VIURE EN SOCIETAT		6T
CONTINGUTS	CRITERIS D'AVALUACIÓ	
<p>Elements de la Constitució espanyola que configuren el règim democràtic: monarquia parlamentària, drets i llibertats, divisió de poders i regulació de la participació ciutadana.</p> <p>Formes de govern: democràcia i dictadura.</p>	<p>BL3.1. Justificar la importància del fet que la Constitució espanyola establisca drets i llibertats i regule la participació ciutadana perquè el règim polític tinga un caràcter democràtic i no dictatorial. CSC.</p>	<p>3.1.1. Distingeix entre democràcia i dictadura.</p> <p>3.1.2. Explica l'organització política d'Espanya recollida en la Constitució: monarquia parlamentària, drets i llibertats, divisió de poders i regulació de la participació ciutadana.</p>
<p>Estructura política i territorial de l'Estat espanyol: institucions i funcions.</p>	<p>BL3.2. Representar gràficament l'estructura política i territorial de l'Estat espanyol, identificant-ne les principals institucions i les funcions. CSC.</p>	<p>3.2.1. Representa gràficament l'estructura política i territorial de l'Estat espanyol.</p> <p>3.2.2. Identifica les principals institucions de l'Estat espanyol i les relaciona amb les seues funcions.</p>
<p>Objectius de la UE. El mercat únic i el paper de l'euro. Ciutadania europea: drets i participació política.</p>	<p>BL3.3. Reconèixer els aspectes que fan de la Unió Europea un espai cultural dins de la seua diversitat, amb una ciutadania europea, unes polítiques de cohesió social i un mercat únic. CSC.</p>	<p>3.3.1. Reconeix alguns aspectes i objectius de la UE: mercat únic, drets i participació política.</p> <p>3.3.2. Realitza una tasca d'investigació al voltant dels països de la UE.</p>
<p>Característiques demogràfiques dels països desenvolupats i subdesenvolupats: natalitat, mortalitat, mortalitat infantil, esperança de vida. Distribució de la població i riscos naturals.</p>	<p>BL3.4. Comparar les característiques demogràfiques de països distints quant al seu nivell de desenvolupament i les seues conseqüències relatives al creixement de la població i la seua estructura demogràfica per mitjà de l'ús de taules estadístiques i piràmides de població CSC..</p>	<p>3.4.1. Compara característiques demogràfiques de diversos països desenvolupats i no desenvolupats, mitjançant taules estadístiques i piràmides de població.</p> <p>3.4.2. Defineix conceptes demogràfics: natalitat, mortalitat, creixement natural, immigració, emigració, creixement demogràfic, esperança de vida, densitat de població.</p>
<p>Factors dels moviments migratoris: econòmics, polítics i ambientals</p>	<p>BL3.5. Explicar per què els sers humans, a vegades, decidixen viure en llocs on el medi ambient (escassetat de recursos, exposició a fenòmens naturals extrems) o l'entorn social són desfavorables. CSC.</p>	<p>3.5.1. Explica les possibles raons, econòmiques, polítiques i ambientals, que du a les persones a immigrar.</p>
<p>Factors dels moviments migratoris: econòmics, polítics i ambientals</p>	<p>BL3.6. Relacionar algunes migracions actuals amb les conseqüències del canvi climàtic per a suggerir les conseqüències sobre els territoris de destinació (conflictes per l'accés a recursos bàsics, superpoblació) per mitjà de l'ús de mapes i textos periodístics com a fonts d'informació. CSC.</p>	<p>3.6.2. Utilitza mapes i textos periodístics per a relacionar algunes migracions amb les conseqüències del canvi climàtic.</p>
<p>Distribució dels principals països productors i consumidors de matèries primeres i fonts d'energia a l'àmbit mundial.</p> <p>Avantatges i inconvenient dels diversos mitjans de</p>	<p>BL3.7. Relacionar la distribució desigual dels països productors de les principals matèries primeres i fonts d'energia i els països que les consumixen amb la creació de xarxes de transport, descrivint-ne les característiques en relació amb el tipus de productes</p>	<p>3.7.1. Classifica els països que produeixen les principals matèries primeres i fonts d'energia dels consumidors i és conscient de la desigualtat en la distribució de la riquesa.</p> <p>3.7.2. Relaciona el lloc on es produeixen els productes amb els llocs on es consumeixen i com es transporten</p>

transport	que es transporten (líquids o sòlids, voluminosos o lleugers) i la distància entre el lloc de producció i el de consum a partir de mapes temàtics. CSC.	utilitzant mapes temàtics. 3.7.3. Reconeix les principals avantatges i inconvenients dels diversos mitjans de transport.
Classificació d'empreses segons el tipus de producció: béns d'equip, béns de consum, extracció de matèries primeres i fonts d'energia.	BL3.8. Diferenciar entre les empreses dedicades a l'extracció i producció de matèries primeres i fonts d'energia de les dedicades a la producció de béns d'equip i béns de consum. CSC.	3.8.1. Classifica empreses segons el tipus de producció: béns d'equip, béns de consum, extracció de matèries primeres i fonts d'energia.
. Estratègies de publicitat.	BL3.9. Identificar a través de l'observació de la publicitat emesa en els mitjans de comunicació el destinatari del producte o servei i el caire de la informació per a destacar-ne les qualitats, i reconèixer que això afecta les seues decisions de compra i, per tant, ser conscient que ser crític amb la publicitat és una condició per a un consum responsable.CSC, SIEE.	3.9.1. Analitza críticament la publicitat: destinatari, producte o servei i la informació; i com afecta a les decisions de compra i al consum responsable.

BLOC 4: LES EMPREMTES DEL PASSAT.		6T
CONTINGUTS	CRITERIS D'AVALUACIÓ	
<p>El temps i la seua representació per mitjà de diverses línies de temps. El temps i la seua mesura: períodes cronològics.</p> <p>Noció de canvis, continuïtat, simultaneïtat i duració, evidència</p>	<p>BL4.1. Representar en un eix cronològic o en diversos diferents esdeveniments o processos històrics rellevants de l'edat contemporània per a distingir entre diversos tipus de canvi (més ràpids, de major o menor duració, de caràcter econòmic, cultural o polític) i mostrar com s'hi relacionen. CSC</p>	<p>Elaborar un eix cronològic amb els regnats i etapes polítiques d'Espanya al segle XIX</p> <p>Situar a la línia del temps els principals esdeveniments del segle XX: Guerra civil, Dictadura de Franco, La Transició, La Constitució Espanyola</p>
<p>Les societats de l'Antic Règim i la revolució liberal.</p> <p>La modernització social i econòmica d'Espanya.</p> <p>La dictadura del general Franco.</p> <p>La transició a la democràcia</p>	<p>BL4.2. Analitzar els principals canvis i continuïtats experimentats per la societat espanyola contemporània, distingint entre causes i conseqüències, relacionant-les i reconeixent que en un fet històric poden convergir diverses causes i diverses conseqüències i la necessitat de conèixer els motius de les accions humanes que estan darrere dels fets i processos històrics, situant-los cronològicament en relació amb altres de similars ocorreguts en altres parts del món. CSC.</p>	<p>Explicar els principals esdeveniments que es van produir a Espanya a l'Edat Contemporània: Guerra de la independència, Constitució de Cadis, pèrdua de les colònies.</p> <p>Reconèixer les formes de vida més característiques, les transformacions socials i econòmiques al segle XIX</p> <p>Descriure les característiques dels diferents grups socials al segle XIX</p> <p>Descriure els principals moviments artístics i culturals de l'Espanya del segle XIX</p> <p>Descriure els trets característics de la societat actual espanyola</p> <p>Citar en ordre cronològic els principals moviments culturals de l'Espanya dels segles XX, XXI</p>
<p>Utilització de fonts diverses com textos, fotografies, mapes, obres d'art, edificis històrics, documents audiovisuals, procedents dels mitjans de comunicació i altres fonts basades en recursos digitals.</p> <p>Raons de la diversitat d'interpretacions</p>	<p>BL4.3. Seleccionar tipus de fonts apropiades per a estudiar les societats contemporànies, incorporant-hi l'ús dels mitjans de comunicació i altres fonts primàries, a més de les obtingudes a través de mitjans informàtics o la visita a museus per a poder integrar esta informació en l'explicació dels fets, diferenciant estos fets dels punts de vista que manifesten algunes fonts, i donar alguna raó de per què poden diferir les interpretacions o representacions d'un mateix fet. CSC</p> <p>CCLI, CD, CAA.</p>	<p>4.3.1. Utilitza fonts diverses com textos, fotografies, mapes, obres d'art, edificis històrics, documents audiovisuals, procedents dels mitjans de comunicació i altres fonts basades en recursos digitals, contrastant les diferents opinions i interpretacions d'un mateix fet.</p> <p>4.3.2. Realitzar visites a museus per a poder integrar la informació en l'explicació dels fets.</p>